



Financováno
Evropskou unií



Monitoring a mapování vybraných druhů rostlin a živočichů a sledování předmětů ochrany chráněných území

Registrační číslo projektu EIS: CZ.05.01.06/01/22_027/0001252

Závěrečná zpráva

Akustický monitoring ptáků bučin na Vysočině v roce 2025 s hlavním zaměřením na lejska malého (*Ficedula parva*)

[kvadráty 6159, 6160, 6260, 6261, 6262, 6360, 6361,
6362, 6463, 6464, 6557, 6658, 6659, 6758]

Vojtěch Kodet & Dana Kodetová

2025

**Akustický monitoring ptáků bučin na Vysočině v roce 2025
s hlavním zaměřením na lejska malého (*Ficedula parva*)
[kvadráty 6159, 6160, 6260, 6261, 6262, 6360, 6361, 6362, 6463, 6464,
6557, 6658, 6659, 6758]**

Ing. Vojtěch Kodet, Ph.D. & Ing. Dana Kodetová

2025

Obsah

1) Metodika	3
2) Výsledky.....	7
3) Závěr	39
4) Literatura	39

1) Metodika

Ornitologický průzkum byl proveden podle metodiky akustického monitoringu a mapování ptáků, přičemž byl zaměřen především na zjištění hnízdního výskytu lejska malého (*Ficedula parva*) a vyhodnocení jeho početnosti na sledovaném území. Tomu odpovídalo i rozmístění záznamníků a volba biotopů, kde byly preferovány bučiny v souvislejších lesních komplexech. Nahrávky byly pořizovány digitálními zvukovými záznamníky Olympus DM-650. Jedná se o efektivní metodu mapování. U déle trvajících nahrávek lze vyhodnotit nejen přítomnost, ale i nepřítomnost druhu, což krátkodobá presenční návštěva lokality většinou neumožňuje. Z nahrávek lze vyhodnotit celé druhové spektrum ptáků, kteří se v okolí vyskytují, neboť v hnízdním období se většina druhů ptáků hlasově projevuje. Při pořízení minimálně celonoční a dopolední zvukové nahrávky zjistíme prakticky kompletní druhové spektrum, které se v danou dobu na monitorované ploše nachází. V porovnání s jednorázovou kontrolou plochy (např. při presenčním bodovém sčítání) se jedná i o několikanásobný počet zjištěných druhů.

Pořízené zvukové záznamy byly zpracovávány následnou počítačovou analýzou metodikou Savického (2008) v programu AM Services (spektrogramová analýza se zvukovou kontrolou záznamu). Při analýze byly vyhodnoceny kompletní seznamy druhů ptáků samostatně pro každý nahrávací den. Zvukové záznamy jsou archivovány.

Při instalaci a sběru zvukových záznamníků byl proveden kompletní druhový seznam zjištěných ptáků na lokalitě. Pokud nebyl zjištěn leisek malý, byla pro jeho vyprovokování přehrávána nahrávka jeho zpěvu.

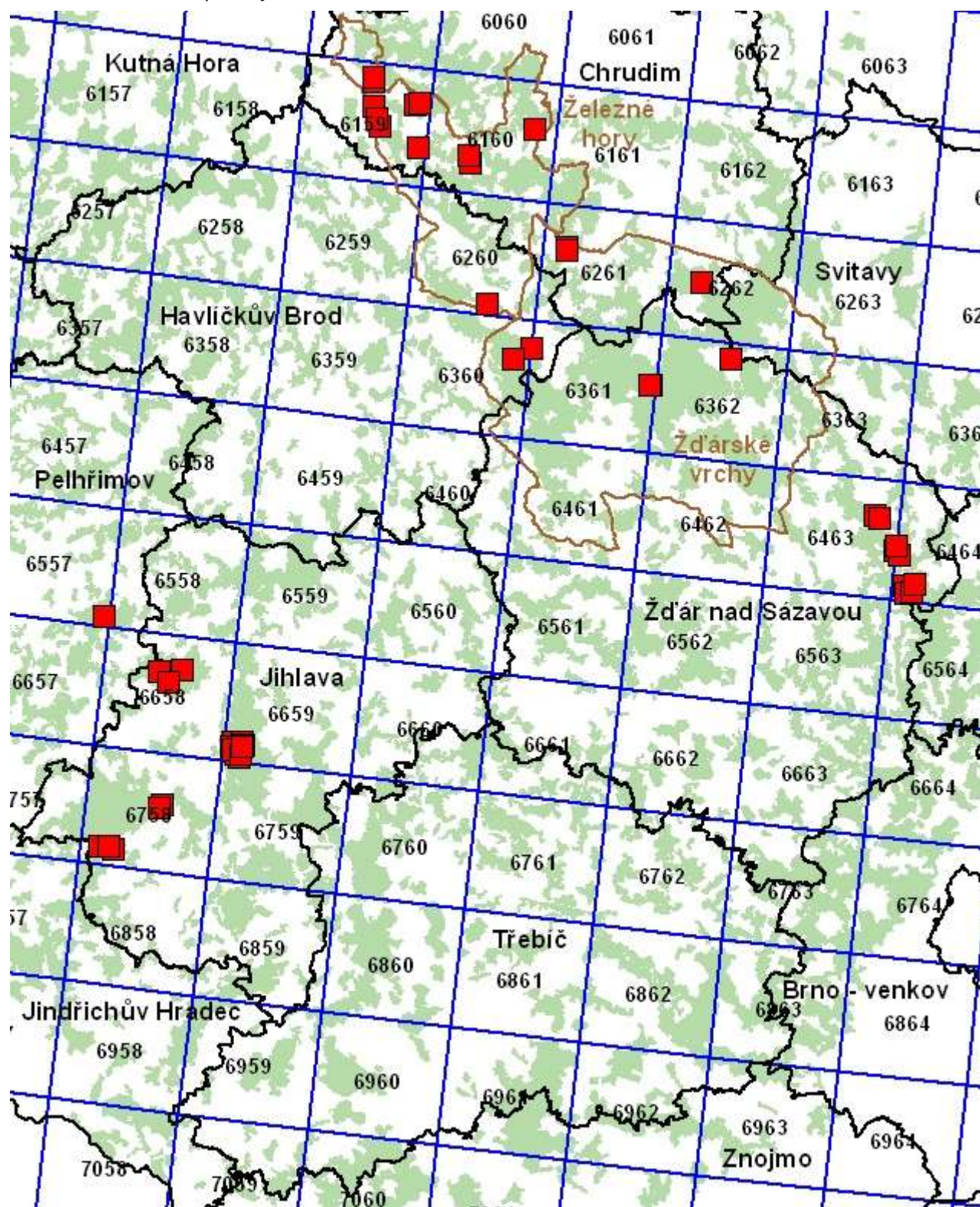
Monitoring byl proveden ve dnech 12. května až 3. června 2025 na 29 lokalitách, kde bylo instalováno 50 zvukových záznamníků. U rozsáhlejších lokalit bylo instalováno více záznamníků na lokalitu, viz tab. 1. Orientační mapa s rozmístěním nahrávacích bodů je znázorněna na obr. 1. Na většině lokalit byla pořízena zvuková nahrávka 1 večer + 1 noc + 2 rána.

Tab. 1: Přehled nahrávacích bodů, kde probíhal akustický monitoring, s uvedením polohy a data nahrávání.

Nahrávací bod	X	Y	Datum
Bučina (jihozápad), k.ú. Kraskov	-658886,182135833	-1078715,31983120	29.5.-2.6.2025
Bučina (severovýchod), k.ú. Kraskov	-658506,967970527	-1078540,24544542	29.5.-2.6.2025
Cerhovy	-652128,340068977	-1097266,29401104	29.5.-2.6.2025
EVL Velký Špičák, Černý pařez	-676026,438393475	-1138394,12886283	12.-14.5.2025
EVL Velký Špičák, NPR Velký Špičák, mezi vrchy Loučky a V Klučí	-675026,194339219	-1138616,47977099	12.-14.5.2025
EVL Velký Špičák, NPR Velký Špičák, Velké Javoří	-675776,436909892	-1139523,45491067	12.-14.5.2025
EVL Velký Špičák, NPR Velký Špičák, vrch Loučky	-675146,572812459	-1138337,17631866	12.-14.5.2025
EVL Velký Špičák, NPR Velký Špičák, vrch Špičák (jih)	-675995,911186593	-1139172,83363923	12.-14.5.2025
EVL Velký Špičák, NPR Velký Špičák, vrch Špičák (jihovýchod)	-675815,167461975	-1138827,78031794	12.-14.5.2025
EVL Velký Špičák, NPR Velký Špičák, vrch Špičák (severovýchod)	-675935,404679277	-1138613,83132052	12.-14.5.2025
EVL Velký Špičák, NPR Velký Špičák, vrch Špičák (západ)	-676092,305619523	-1138781,29745243	12.-14.5.2025
EVL Velký Špičák, NPR Velký Špičák, vrch V Klučí	-675144,604173778	-1138835,37309945	12.-14.5.2025

EVL Velký Špičák, Šindelářka	-675506,928801072	-1139864,64137745	12.-14.5.2025
EVL Velký Špičák, U Františka	-675438,028443415	-1138755,80478913	12.-14.5.2025
EVL Velký Špičák, U Křížku	-675225,837817460	-1139597,23853771	12.-14.5.2025
Havírna	-612186,855375352	-1123576,40198275	28.-30.5.2025
Jelence (střed)	-615785,718758505	-1117137,51486591	28.-30.5.2025
Jelence (východ)	-615476,717037645	-1117392,88029467	28.-30.5.2025
Na Horních Hutích	-680770,206101178	-1131708,57522915	27.-30.5.2025
NPP Kaňkovy hory (jih)	-662226,752706588	-1080628,60808704	29.5.-3.6.2025
NPP Kaňkovy hory (sever)	-662868,602204224	-1078841,95682121	29.5.-3.6.2025
NPP Kaňkovy hory (střed)	-662486,043692848	-1079931,08153434	29.5.-3.6.2025
NPR Lichnice, Lovětínská rokle (jih)	-662828,876087178	-1076500,19683127	29.5.-2.6.2025
NPR Lichnice, Lovětínská rokle (sever)	-662801,717771295	-1076046,00885458	29.5.-3.6.2025
NPR Ransko (jih)	-649705,689104221	-1102535,53063725	28.-30.5.2025
NPR Ransko (severovýchod)	-648024,462544643	-1101468,82283492	28.-30.5.2025
NPR Žákova hora (střed)	-636818,158643421	-1104968,02265782	28.-30.5.2025
NPR Žákova hora (západ)	-637014,968250807	-1104976,22558723	28.-30.5.2025
PP Bučina - Spálený kopec	-632025,436982664	-1095264,06248929	28.-30.5.2025
PP Čertův hrádek	-682904,163143388	-1131786,27100706	27.-30.5.2025
PP Horní Nekolov	-688502,110565438	-1148185,23496378	27.-30.5.2025
PP Les na dolíku (jih)	-644712,662102498	-1092260,54401109	28.-30.5.2025
PP Les na dolíku (sever)	-644776,190928555	-1092013,51322609	28.-30.5.2025
PP Přední skála	-682013,514421318	-1132783,99184307	27.-30.5.2025
PP U Hamrů	-613161,612045591	-1123769,23645585	28.-30.5.2025
PR Čtyři palice	-629321,413608221	-1102520,00166307	28.-30.5.2025
PR Krkanka	-647737,811275305	-1080936,04919871	29.5.-2.6.2025
PR Křemešník	-688051,775192031	-1126654,94798689	25.-27.5.2025
PR Mrhatina	-687693,607500894	-1148161,62886363	27.-30.5.2025
PR Oheb	-658702,187149717	-1082618,08280789	29.5.-3.6.2025
PR Pyšolec (jih)	-613482,539188353	-1120879,94040932	28.-30.5.2025
PR Pyšolec (sever)	-613828,043927785	-1120079,77855273	28.-30.5.2025
PR Pyšolec (západ)	-614040,694210646	-1120425,90984730	28.-30.5.2025
PR Roštejnská obora (sever)	-682557,107141304	-1144327,03914145	27.-28.5.2025
PR Roštejnská obora (západ)	-682976,801780950	-1144524,04322946	27.-30.5.2025
PR Štamberk a kamenné moře	-687145,845780391	-1148413,59423307	27.-30.5.2025
PR Vršovská olšina	-653815,751846883	-1084080,80642565	29.5.-3.6.2025
Rváč	-653844,540658859	-1083414,60370966	29.5.-3.6.2025
Sokolí hora	-612383,002787536	-1124337,83398310	28.-30.5.2025
Vrchy	-612960,143201186	-1124503,51373134	28.-30.5.2025

Obr. 1: Orientační mapa s vyznačením nahrávacích bodů.



Kategorie ochrany a ohrožení jednotlivých druhů jsou ve studii znázorněny použitím následujících symbolů:

A) **[Nat]** Označení kategorií chráněných druhů podle směrnice Rady Evropských společenství 79/409/EEC - Natura 2000:

- NI - chráněný taxon přílohy I
- NII - chráněný taxon přílohy II, který může být za určitých podmínek loven

B) **[ZCHD]** Označení kategorií zvláště chráněných druhů podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., ve znění vyhlášek č. 175/2006 Sb. a č. 393/2012 Sb.:

- §§§ - kriticky ohrožený
- §§ - silně ohrožený
- § - ohrožený

C) **[CS]** Označení kategorií ohrožených druhů podle červených seznamů (IUCN 2014):

- CR - kriticky ohrožený (*critically endangered*)
- EN - ohrožený (*endangered*)
- VU - zranitelný (*vulnerable*)
- NT - téměř ohrožený (*near threatened*)
- LC - nejméně dotčený (*least concern*)
- NA - nevhodný pro hodnocení (*not applicable*)

- pro jednotlivé geografické úrovně:

- w - celosvětová [*worldwide*] (BirdLife International 2016)
- c - kontinentální [*continental*] (BirdLife International 2021)
- e - Evropská unie [*European Union*] (BirdLife International 2015)
- n - národní [*national*] (Šťastný et al. 2017)
- r - regionální [*regional*] (Kodet 2017)

Kategorie	Geografická úroveň				
	Celosvětová [wCS]	Kontinentální [cCS]	Evropská unie [eCS]	Národní [nCS]	Regionální [rCS]
CR	wCR	cCR	eCR	nCR	rCR
EN	wEN	cEN	eEN	nEN	rEN
VU	wVU	cVU	eVU	nVU	rVU
NT	wNT	cNT	eNT	nNT	rNT
LC	wLC	cLC	eLC	nLC	rLC
NA	wNA	cNA	eNA	nNA	rNA

D) **[Hn]** Označení kategorií významu hnízdišť ptáků na Vysočině z hlediska jejich ochrany (KODET 2017):

- !!! - hnízdiště zasluhující mimořádně vysokou pozornost
- !! - hnízdiště zasluhující zvýšenou pozornost
- ! - hnízdiště zasluhující pozornost

E) **[ČMV]** Z pohledu vzácnosti, respektive četnosti recentního výskytu na Českomoravské vrchovině jsou druhy rozděleny do 8 kategorií (KODET 2017):

1. Velmi běžné
2. Běžné
3. Časté
4. Méně časté
5. Řídké
6. Vzácné
7. Velmi vzácné
8. Raritní

Další používané zkratky: EVL = evropsky významná lokalita, NPR = národní přírodní rezervace, PP = přírodní památka, PR = přírodní rezervace

2) Výsledky

Při akustickém ornitologickém průzkumu v lesích (převážně bučinách) na přelomu května a června v roce 2025 bylo na 50 nahrávacích místech na Vysočině zjištěno **celkem 59 druhů ptáků**, z nichž je 11 druhů chráněných podle přílohy I směrnice 79/409/EEC (Natura 2000), 17 druhů je zvláště chráněných podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., a to 1 kriticky ohrožený, 10 silně ohrožených a 6 ohrožených, a 19 druhů je ohrožených podle národního červeného seznamu ptáků (Šťastný et al. 2017), a to 3 ohrožené, 11 zranitelných a 5 téměř ohrožených. Z nich jsou ale 4 druhy nelesní, které byly zjištěny pouze na přeletu (potápka malá *Tachybaptus ruficollis* [§,nVU,rVU,!!] a chřástal vodní *Rallus aquaticus* [§§,nVU,rVU,!!] či se ozývaly z okolí lokalit (chřástal polní *Crex crex* [NI,§§,nVU,rEN,!!] a křepelka polní *Coturnix coturnix* [§§,nNT,rLC]). Přehled zjištěných druhů uvádí tab. 2. Konkrétní záznamy s uvedením data a polohy jsou v samostatné tabulkové příloze. Všechna data byla zadána do Nálezové databáze ochrany přírody AOPK ČR (NDOP, isop.nature.cz).

Tab. 2: Souhrnný přehled zaznamenaných druhů ptáků s uvedením počtu lokalit a nahrávacích bodů, na kterých byl druh zaznamenán.

Taxon	Nat	ZCHD	wCS	cCS	eCS	nCS	rCS	Hn	ČMV	Počet lokalit	Počet bodů z blízká	Počet bodů jen z dálky či na přeletu	Počet bodů celkem
Hrabaví – Galliformes													
Křepelka polní <i>Coturnix coturnix</i>	NII	§§	wLC	cLC	eLC	nNT	rLC		Častý	5	0	6	6
Potápky – Podicipediformes													
Potápka malá <i>Tachybaptus ruficollis</i>		§	wLC	cLC	eLC	nVU	rVU	!!	Méně častý	1	0	1	1
Kukačky – Cuculiformes													
Kukačka obecná <i>Cuculus canorus</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rVU	!!	Častý	3	3	0	3
Měkkozobí – Columbiformes													
Holub doupeňák <i>Columba oenas</i>	NII	§§	wLC	cLC	eLC	nVU	rVU	!!	Méně častý	24	38	0	38
Holub hřivnáč <i>Columba palumbus</i>	NII		wLC	cLC	eLC	nLC	rLC		Běžný	28	49	0	49
Krátkokřídlí – Gruiformes													
Chřástal polní <i>Crex crex</i>	NI	§§	wLC	cLC	eLC	nVU	rEN	!!	Řídký	1	0	1	1
Chřástal vodní <i>Rallus aquaticus</i>	NII	§§	wLC	cLC	eLC	nVU	rVU	!!	Méně častý	1	0	1	1
Dlouhokřídlí – Charadriiformes													
Sluka lesní <i>Scolopax rusticola</i>	NII	§	wLC	cLC	eLC	nVU	rVU	!!	Častý	4	5	0	5
Pelikáni – Pelecaniformes													
Volavka popelavá <i>Ardea cinerea</i>			wLC	cLC	eLC	nNT	rVU	!!	Častý	1	0	1	1
Sovy – Strigiformes													
Kulišek nejmenší <i>Glaucidium passerinum</i>	NI	§§	wLC	cLC	eLC	nVU	rEN	!!	Méně častý	1	1	0	1
Pušťík obecný <i>Strix aluco</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rVU	!!	Běžný	20	37	0	37
Sýc rousný <i>Aegolius funereus</i>	NI	§§	wLC	cLC	eLC	nVU	rEN	!!	Méně častý	1	1	0	1
Výr velký <i>Bubo bubo</i>	NI	§	wLC	cLC	eLC	nEN	rEN	!!	Méně častý	5	5	2	7

Dravci – Accipitriformes														
Káně lesní <i>Buteo buteo</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Běžný	6	8	0	8
Šplhavci – Piciformes														
Datel černý <i>Dryocopus martius</i>	NI		wLC	cLC	eLC	nLC	rVU	!!		Běžný	25	39	0	39
Krutihlav obecný <i>Jynx torquilla</i>		§§	wLC	cLC	eLC	nVU	rVU	!!		Méně častý	1	1	0	1
Strakapoud malý <i>Dryobates minor</i>			wLC	cLC	eLC	nVU	rVU	!!		Řídký	3	3	0	3
Strakapoud velký <i>Dendrocopos major</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Běžný	22	41	0	41
Žluna šedá <i>Picus canus</i>	NI		wLC	cLC	eLC	nVU	rVU	!!		Méně častý	1	1	0	1
Žluna zelená <i>Picus viridis</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Častý	12	15	1	16
Sokoli – Falconiformes														
Poštolka obecná <i>Falco tinnunculus</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Méně častý	1	1	0	1
Sokol stěhovavý <i>Falco peregrinus</i>	NI	§§§	wLC	cLC	eLC	nEN	rCR	!!!		Vzácný	1	1	0	1
Pěvci – Passeriformes														
Brhlík lesní <i>Sitta europaea</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Běžný	4	5	0	5
Budníček lesní <i>Phylloscopus sibilatrix</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rNT	!		Méně častý	2	4	0	4
Budníček menší <i>Phylloscopus collybita</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Velmi běžný	26	41	0	41
Budníček větší <i>Phylloscopus trochilus</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Častý	1	1	0	1
Cvrčilka zelená <i>Locustella naevia</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Častý	1	1	0	1
Červenka obecná <i>Erithacus rubecula</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Velmi běžný	29	49	0	49
Dlask tlustozobý <i>Coccothraustes coccothraustes</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Méně častý	4	4	0	4
Drozd brávník <i>Turdus viscivorus</i>	NII		wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Běžný	9	10	0	10
Drozd zpěvný <i>Turdus philomelos</i>	NII		wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Velmi běžný	22	32	0	32
Hýl obecný <i>Pyrrhula pyrrhula</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Méně častý	1	1	0	1
Kos černý <i>Turdus merula</i>	NII		wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Velmi běžný	29	50	0	50
Králíček obecný <i>Regulus regulus</i>			wLC	cLC	eNT	nLC	rLC			Běžný	10	14	0	14
Králíček ohnivý <i>Regulus ignicapilla</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Běžný	26	44	0	44
Krkavec velký <i>Corvus corax</i>		§	wLC	cLC	eLC	nLC	rEN	!!		Méně častý	9	11	0	11
Lejsek bělokrký <i>Ficedula albicollis</i>	NI		wLC	cLC	eLC	nNT	rVU	!!		Řídký	1	1	0	1
Lejsek černohlavý <i>Ficedula hypoleuca</i>			wLC	cLC	eLC	nNT	rEN	!!		Vzácný	1	1	0	1
Lejsek malý <i>Ficedula parva</i>	NI	§§	wLC	cLC	eLC	nVU	rCR	!!!		Vzácný	1	2	0	2
Lejsek šedý <i>Muscicapa striata</i>		§	wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Méně častý	13	15	0	15
Linduška lesní <i>Anthus trivialis</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Méně častý	1	1	0	1
Pěnice černohlavá <i>Sylvia atricapilla</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC			Běžný	29	49	0	49

Pěnkava obecná <i>Fringilla coelebs</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC		Velmi běžný	27	47	0	47
Pěvuška modrá <i>Prunella modularis</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC		Běžný	10	11	0	11
Rehek zahradní <i>Phoenicurus phoenicurus</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC		Méně častý	10	16	0	16
Skřivana lesní <i>Lullula arborea</i>	NI	§§	wLC	cLC	eLC	nEN	rEN	!!	Řídký	2	2	0	2
Sojka obecná <i>Garrulus glandarius</i>	NII		wLC	cLC	eLC	nLC	rLC		Častý	12	14	0	14
Strnad obecný <i>Emberiza citrinella</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC		Velmi běžný	4	5	0	5
Střízlík obecný <i>Troglodytes troglodytes</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC		Běžný	24	39	0	39
Sýkora babka <i>Poecile palustris</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rNT	!	Méně častý	1	1	0	1
Sýkora koňadra <i>Parus major</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC		Velmi běžný	27	43	0	43
Sýkora modřínka <i>Cyanistes caeruleus</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC		Častý	16	29	0	29
Sýkora parukářka <i>Lophophanes cristatus</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC		Častý	1	1	0	1
Sýkora uhelníček <i>Periparus ater</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC		Velmi běžný	18	21	0	21
Šoupálek dlouhoprstý <i>Certhia familiaris</i>			wLC	cLC	eLC	nLC	rLC		Běžný	18	31	0	31
Špaček obecný <i>Sturnus vulgaris</i>	NII		wLC	cLC	eLC	nLC	rLC		Častý	1	1	0	1
Ťuhák obecný <i>Lanius collurio</i>	NI	§	wLC	cLC	eLC	nNT	rNT	!	Méně častý	1	1	0	1
Vrána obecná <i>Corvus corone</i>	NII		wLC	cLC	eLC	nLC	rVU	!!	Méně častý	7	10	0	10
Žluva hajní <i>Oriolus oriolus</i>		§§	wLC	cLC	eLC	nLC	rEN	!!	Méně častý	2	5	0	5

Tab. 3: Počty druhů ptáků na nahrávaných bodech podle jednotlivých kategorií ochrany a ohrožení.

Počet chráněných druhů přílohy I směrnice 79/409/EEC - Natura 2000	11
Počet zvláště chráněných druhů ptáků	17
- kriticky ohrožené druhy (§§§)	1
- silně ohrožené druhy (§§)	10
- ohrožené druhy (§)	6
Počet druhů národního červeného seznamu ptáků ČR	19
- kriticky ohrožené druhy (nCR)	0
- ohrožené druhy (nEN)	3
- zranitelné druhy (nVU)	11
- téměř ohrožené druhy (nNT)	5
Celkový počet zaznamenaných druhů ptáků	59

Tab. 4: Pořadí četnosti výskytu jednotlivých druhů ptáků na nahrávaných bodech při jednorázovém akustickém monitoringu na přelomu května a června 2025 (tato studie) a porovnání s obdobnou studií z přelomu května a června z roku 2022 (KODET et KODETOVÁ 2022). Jedná se o výskyty na lokalitě, tzn. bez záznamů z širšího okolí či pouhých jednorázových přeletů.

Druh	Nahrávací body se zaznamenaným výskytem				Změna
	2025		2022		
	Počet	Procento	Počet	Procento	
Kos černý <i>Turdus merula</i>	50	100 %	65	100 %	stabilní
Červenka obecná <i>Erithacus rubecula</i>	49	98 %	64	99 %	stabilní
Holub hřivnáč <i>Columba palumbus</i>	49	98 %	62	95 %	stabilní
Pěnice černohlavá <i>Sylvia atricapilla</i>	49	98 %	60	92 %	mírné zlepšení
Pěnkava obecná <i>Fringilla coelebs</i>	47	94 %	65	100 %	mírné zhoršení
Králíček ohnivý <i>Regulus ignicapilla</i>	44	88 %	54	83 %	stabilní
Sýkora koňadra <i>Parus major</i>	43	86 %	62	95 %	mírné zhoršení
Strakapoud velký <i>Dendrocopos major</i>	41	82 %	57	88 %	mírné zhoršení
Budníček menší <i>Phylloscopus collybita</i>	41	82 %	38	59 %	výrazné zlepšení
Datel černý <i>Dryocopus martius</i>	39	78 %	60	92 %	výrazné zhoršení
Střízlík obecný <i>Troglodytes troglodytes</i>	39	78 %	56	86 %	mírné zhoršení
Holub doupňák <i>Columba oenas</i>	38	76 %	56	86 %	mírné zhoršení
Puštík obecný <i>Strix aluco</i>	37	74 %	25	39 %	výrazné zlepšení
Drozd zpěvný <i>Turdus philomelos</i>	32	64 %	61	94 %	výrazné zhoršení
Šoupálek dlouhoprstý <i>Certhia familiaris</i>	31	62 %	57	88 %	výrazné zhoršení
Sýkora modřinka <i>Cyanistes caeruleus</i>	29	58 %	25	39 %	výrazné zlepšení
Sýkora uhelníček <i>Periparus ater</i>	21	42 %	58	89 %	výrazné zhoršení
Rehek zahradní <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	16	32 %	13	20 %	mírné zlepšení
Lejsek šedý <i>Muscicapa striata</i>	15	30 %	22	34 %	stabilní
Žluna zelená <i>Picus viridis</i>	15	30 %	12	19 %	mírné zlepšení
Sojka obecná <i>Garrulus glandarius</i>	14	28 %	36	55 %	výrazné zhoršení
Králíček obecný <i>Regulus regulus</i>	14	28 %	35	54 %	výrazné zhoršení
Krkavec velký <i>Corvus corax</i>	11	22 %	9	14 %	mírné zlepšení
Pěvuška modrá <i>Prunella modularis</i>	11	22 %	0	0 %	výrazné zlepšení
Drozd brávník <i>Turdus viscivorus</i>	10	20 %	37	57 %	výrazné zhoršení
Vrána obecná <i>Corvus corone</i>	10	20 %	8	12 %	mírné zlepšení
Káně lesní <i>Buteo buteo</i>	8	16 %	27	42 %	výrazné zhoršení
Brhlík lesní <i>Sitta europaea</i>	5	10 %	46	71 %	výrazné zhoršení
Sluka lesní <i>Scolopax rusticola</i>	5	10 %	6	9 %	stabilní
Výr velký <i>Bubo bubo</i>	5	10 %	6	9 %	stabilní
Strnad obecný <i>Emberiza citrinella</i>	5	10 %	3	5 %	mírné zlepšení
Žluva hajní <i>Oriolus oriolus</i>	5	10 %	0	0 %	výrazné zlepšení
Budníček lesní <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	4	8 %	40	62 %	výrazné zhoršení
Dlask tlustozobý <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	4	8 %	3	5 %	stabilní
Kukačka obecná <i>Cuculus canorus</i>	3	6 %	1	2 %	mírné zlepšení
Strakapoud malý <i>Dryobates minor</i>	3	6 %	1	2 %	mírné zlepšení
Lejsek malý <i>Ficedula parva</i>	2	4 %	4	6 %	mírné zhoršení
Skřivan lesní <i>Lullula arborea</i>	2	4 %	2	3 %	stabilní
Sýkora parukářka <i>Lophophanes cristatus</i>	1	2 %	9	14 %	výrazné zhoršení

Žluna šedá <i>Picus canus</i>	1	2 %	7	11 %	výrazné zhoršení
Hýl obecný <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	1	2 %	6	9 %	výrazné zhoršení
Kulíšek nejmenší <i>Glaucidium passerinum</i>	1	2 %	3	5 %	mírné zhoršení
Linduška lesní <i>Anthus trivialis</i>	1	2 %	1	2 %	stabilní
Poštołka obecná <i>Falco tinnunculus</i>	1	2 %	1	2 %	stabilní
Sýc rousný <i>Aegolius funereus</i>	1	2 %	1	2 %	stabilní
Budníček větší <i>Phylloscopus trochilus</i>	1	2 %	0	0 %	mírné zlepšení
Cvrčilka zelená <i>Locustella naevia</i>	1	2 %	0	0 %	mírné zlepšení
Krutihlav obecný <i>Jynx torquilla</i>	1	2 %	0	0 %	mírné zlepšení
Lejsek bělokrký <i>Ficedula albicollis</i>	1	2 %	0	0 %	mírné zlepšení
Lejsek černohlavý <i>Ficedula hypoleuca</i>	1	2 %	0	0 %	mírné zlepšení
Sokol stěhovavý <i>Falco peregrinus</i>	1	2 %	0	0 %	mírné zlepšení
Sýkora babka <i>Poecile palustris</i>	1	2 %	0	0 %	mírné zlepšení
Špaček obecný <i>Sturnus vulgaris</i>	1	2 %	0	0 %	mírné zlepšení
Žuhýk obecný <i>Lanius collurio</i>	1	2 %	0	0 %	mírné zlepšení
Jestřáb lesní <i>Accipiter gentilis</i>	0	0 %	4	6 %	výrazné zhoršení
Čížek lesní <i>Serinus serinus</i>	0	0 %	3	5 %	výrazné zhoršení
Hrdlička divoká <i>Streptopelia turtur</i>	0	0 %	3	5 %	výrazné zhoršení
Orel mořský <i>Haliaeetus albicilla</i>	0	0 %	2	3 %	mírné zhoršení
Kalous ušatý <i>Asio otus</i>	0	0 %	1	2 %	mírné zhoršení
Křivka obecná <i>Loxia curvirostra</i>	0	0 %	1	2 %	mírné zhoršení
Ořešník kropenatý <i>Nucifraga caryocatactes</i>	0	0 %	1	2 %	mírné zhoršení
Sýkora lužní <i>Poecile montanus</i>	0	0 %	1	2 %	mírné zhoršení

Vyhodnocení vybraných druhů

Hlavním zaměřením studie byl **monitoring lejska malého**. Tomu odpovídá termín nahrávání na přelomu května a června (12. 5. – 3. 6.), kdy je hlavní hlasová aktivita tohoto druhu. Též tomu odpovídá umístění akustických záznamníků do biotopu tohoto druhu, kterým jsou bučiny. Pouze tento druh byl na lokalitách monitorován i s využitím hlasové provokace, avšak touto metodou na žádné lokalitě zjištěn nebyl.

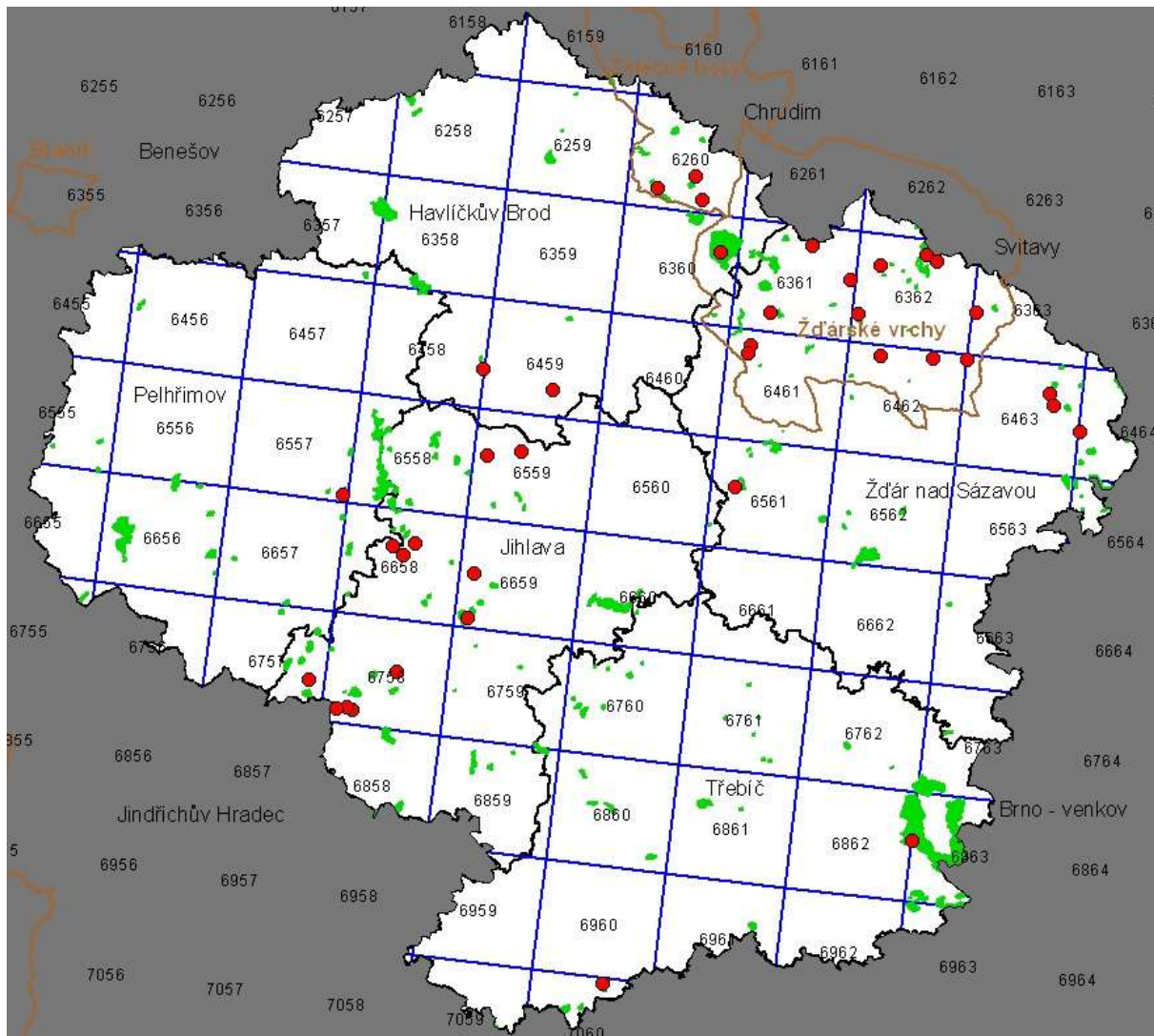
Přehled ostatních druhů je vedlejším produktem studie a nemusí věrně odrážet situaci daného druhu ve sledovaném biotopu, zejména pokud jeho hlavní hlasová aktivita spadá do jiného období v roce. Pro většinu prezentovaných druhů však výsledky představují cenný obrázek stavu daného druhu v bučinách ve sledované oblasti a významné je porovnání jednotlivých nahrávacích bodů (lokalit) mezi sebou.

Řazení druhů v následujícím přehledu je systematicky podle jednotlivých řádů, přičemž v rámci daného řádu jsou druhy řazeny abecedně. Cílový druh této studie je prezentován v úvodu.

Cílový druh

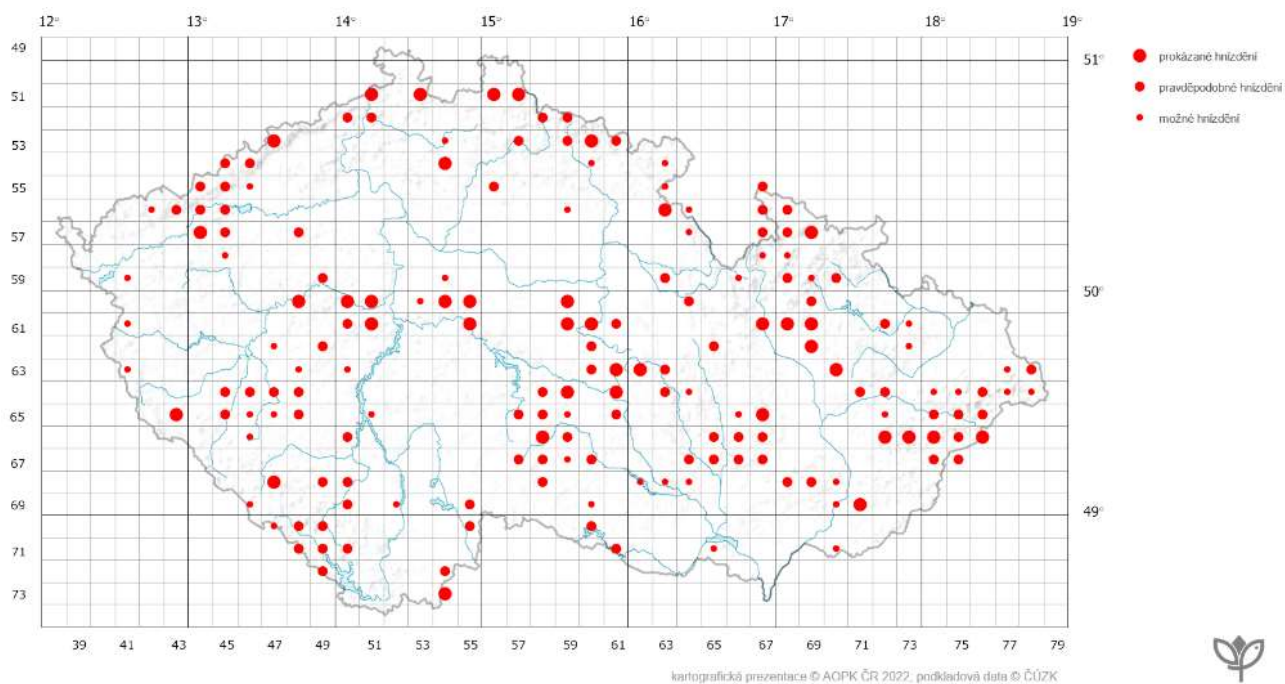
Lejsk malý *Ficedula parva* – NI,§§,nVU,rCR,!!!

Obr. 2: Z dostupných údajů (Archiv Pobočky ČSO na Vysočině, AVIF, NDOP) a publikovaných dat z Kraje Vysočina jsou známé historické údaje o hnízdním výskytu lejska malého z min. 38 lokalit (červené body, KODET et KODETOVÁ 2022).

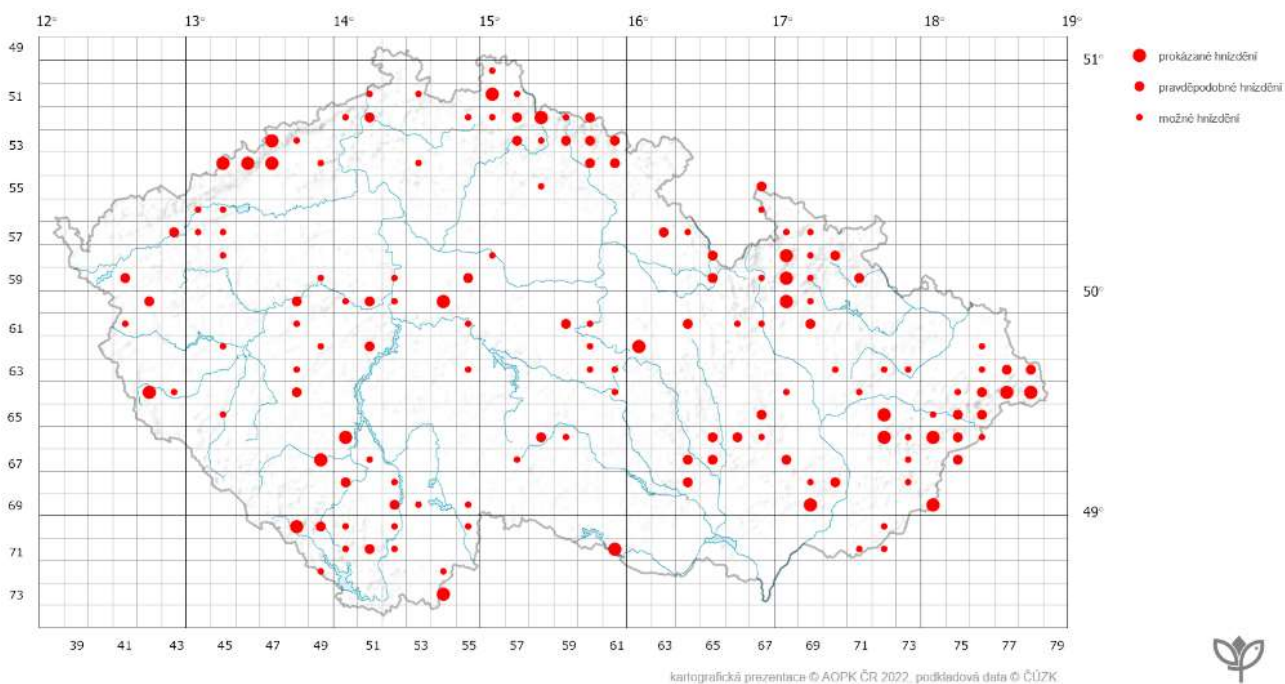


V posledních letech dochází v České republice k poklesu početnosti a úbytku hnízdních lokalit lejska malého (viz obr. 3 a 4).

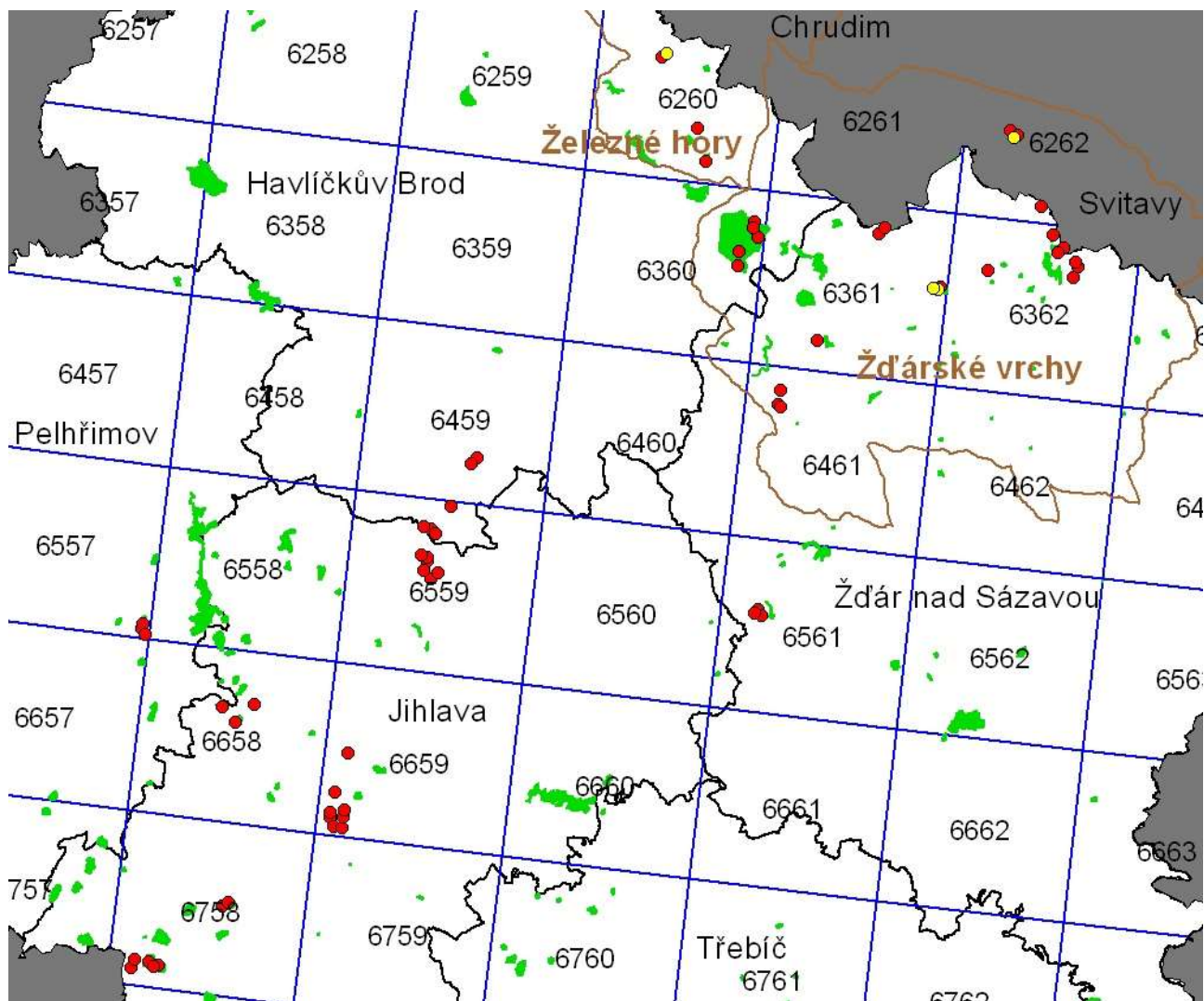
Obr. 3: Hnízdní rozšíření lejska malého v České republice v letech 2001 – 2003 (Šťastný et al. 2006, <https://portal.nature.cz>).



Obr. 4: Hnízdní rozšíření lejska malého v České republice v letech 2014 – 2017 (Šťastný et al. 2021, <https://portal.nature.cz>).



Obr. 5: Lejsk malý byl v rámci akustického monitoringu na Vysočině v roce 2022 zjištěn ve 3 kvadrátech, na 3 lokalitách, na 4 nahrávacích bodech (žlutě), z celkového počtu 65 nahrávacích bodů (červeně), což představuje obsazenost 6,2 % (KODET et KODETOVÁ 2022).



Lokality výskytu v roce 2022:

Okres Havlíčkův Brod

k.ú. Předboř u Malče – PR Spálava (CHKO Železné hory): 1 zp. M

Okres Chrudim

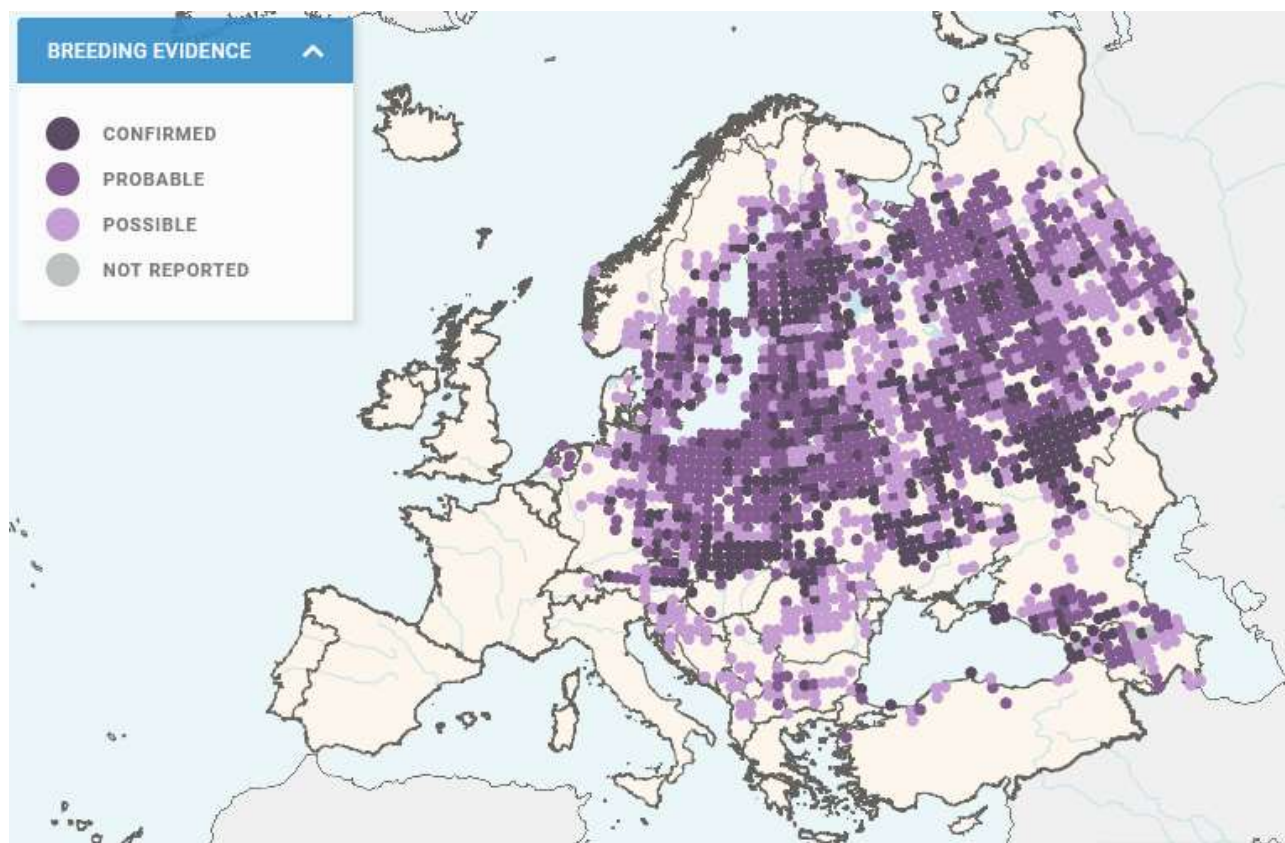
k.ú. Krouna – PP Bučina - Spálený kopec (CHKO Žďárské vrchy): 1 zp. M

Okres Žďár nad Sázavou

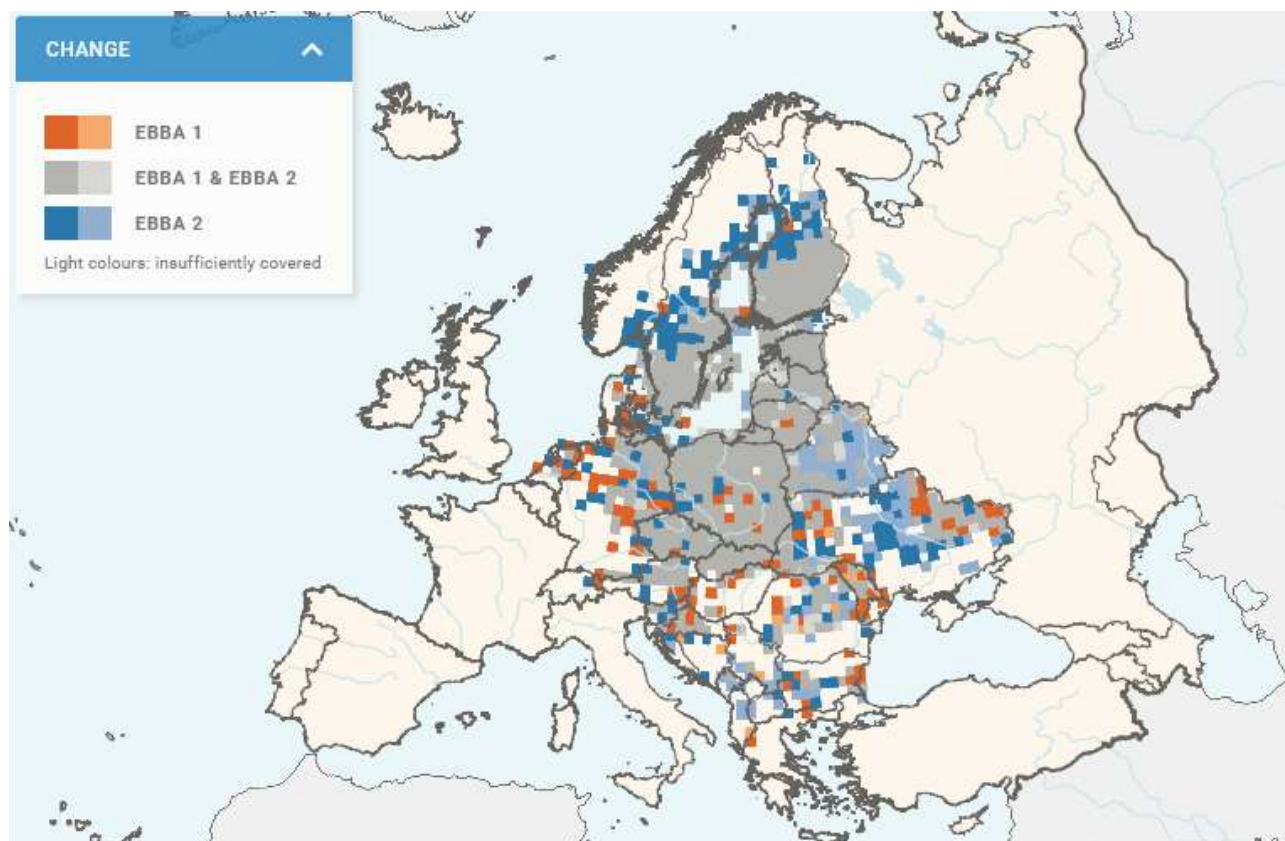
k.ú. Cikháj – NPR Žákova hora (CHKO Žďárské vrchy): 2 zp. M, pozorován tok 1 páru

Na Vysočině se nachází řada zdánlivě vhodných lokalit pro výskyt a hnízdění lejska malého, avšak jejich obsazenost je velmi nízká. Zásadní je ochrana středně starých a starých bučin, které na Vysočině představují ostrůvky biodiverzity v jinak převážně monokulturních intenzivně obhospodařovaných lesích s převahou smrčín, které se v posledních letech postupně mění na rozsáhlé paseky v důsledku kůrovcové kalamity. V bukových porostech by měly být vyloučeny lesní těžby v době hnízdění ptáků. Česká republika ale leží na okraji areálu lejska malého (obr. 6) a k jeho úbytku u nás dochází zřejmě v důsledku globálních klimatických změn, kdy dochází ke zmenšování areálu a jeho posunu z jihu na sever (obr. 7).

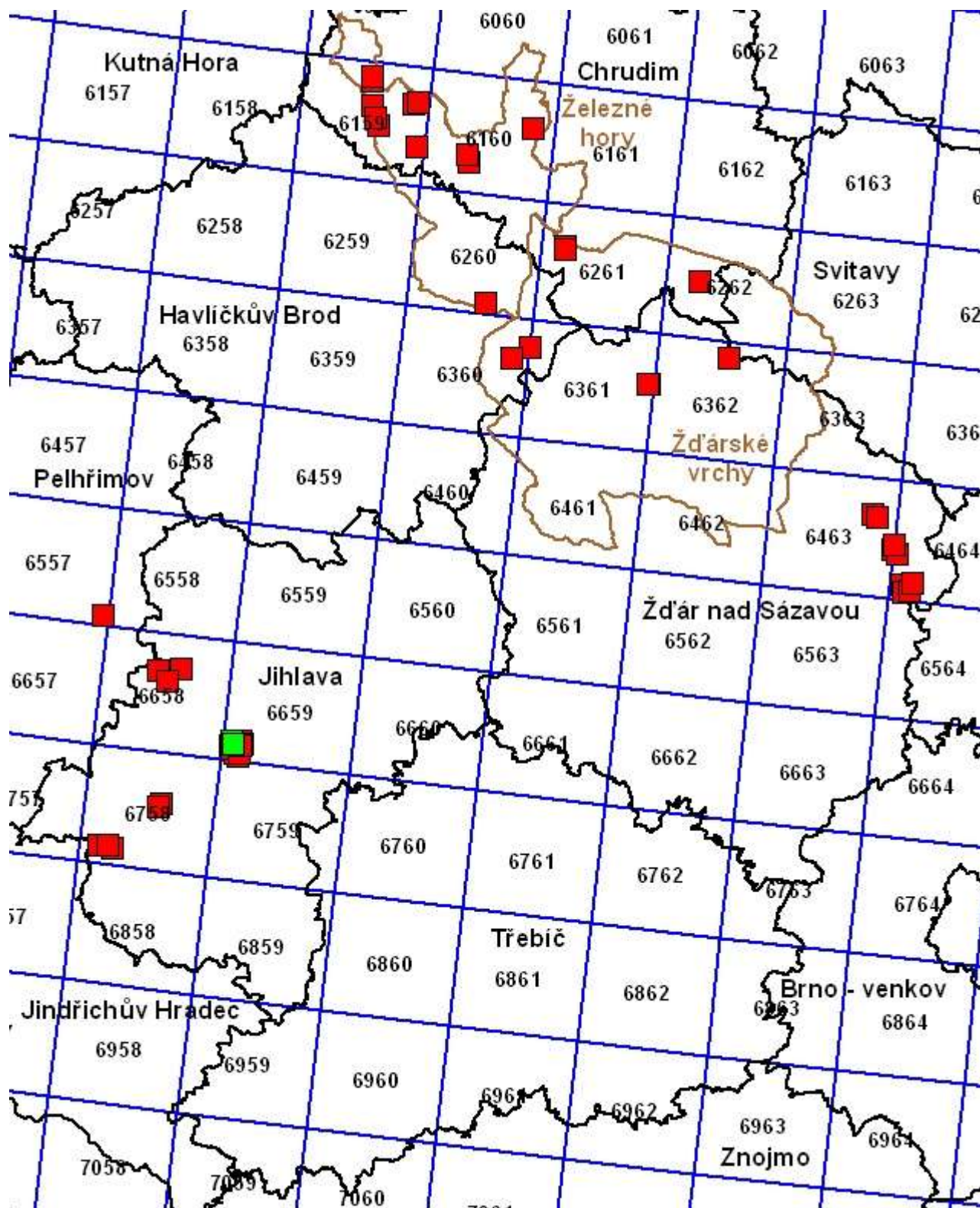
Obr. 6: Hnízdní rozšíření lejska malého v Evropě v letech 2013 – 2017 (Keller V. et al. 2020, <https://ebba2.info>).



Obr. 7: Změna v hnízdním rozšíření lejska malého v Evropě v letech 2013 – 2017 [EBBA2] oproti 80. letům 20. století [EBBA1] (Keller V. et al. 2020, <https://ebba2.info>).



Obr. 8: Lejsek malý byl v rámci akustického monitoringu na Vysočině v roce 2025 zjištěn v 1 kvadrátu, na 1 lokalitě, na 2 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



Lokality výskytu v roce 2025:

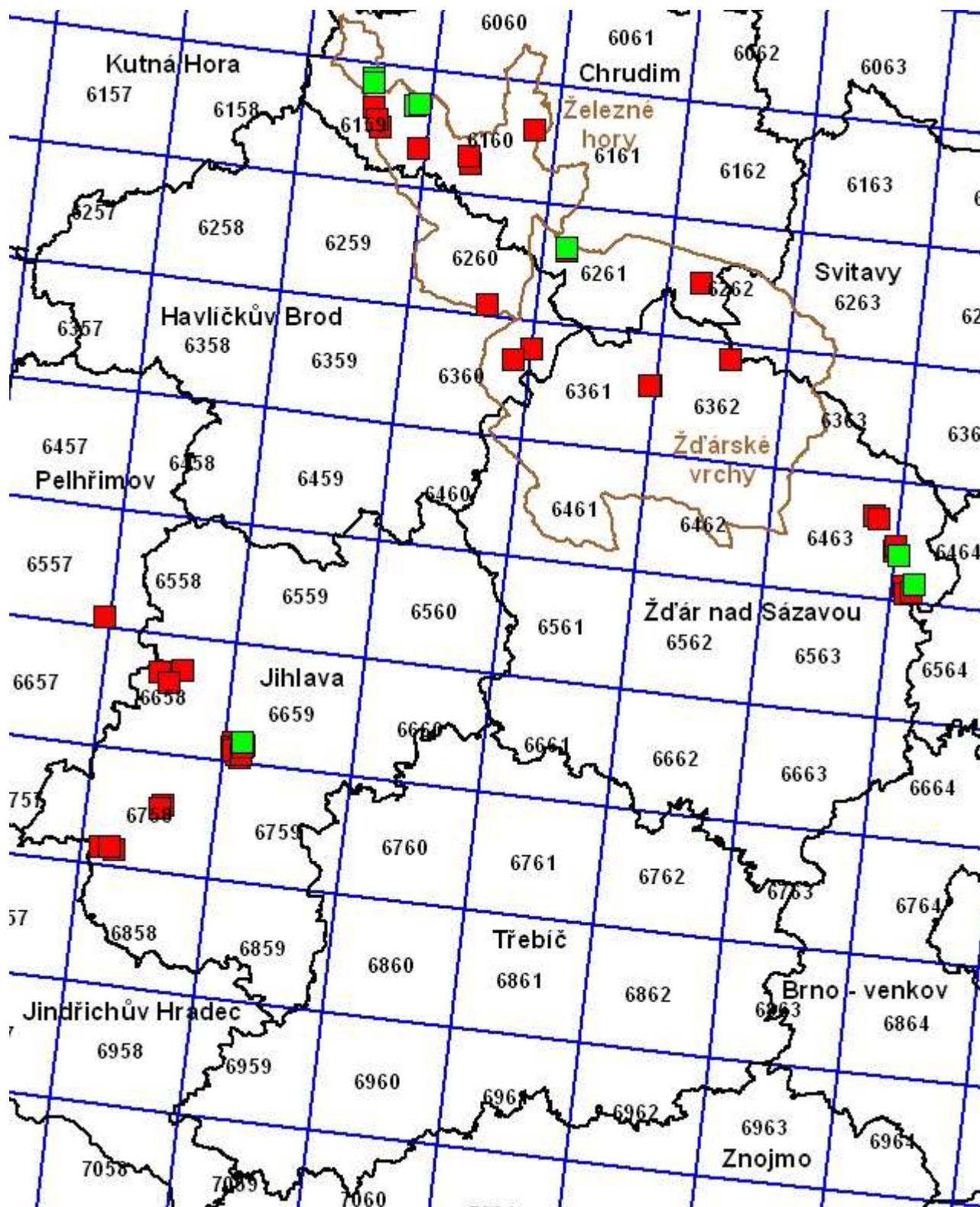
Okres Jihlava

k.ú. Třešť – NPR Velký Špičák: 1 zp. M

Dravci (Accipitriformes)

Káně lesní *Buteo buteo* – nLC,rLC

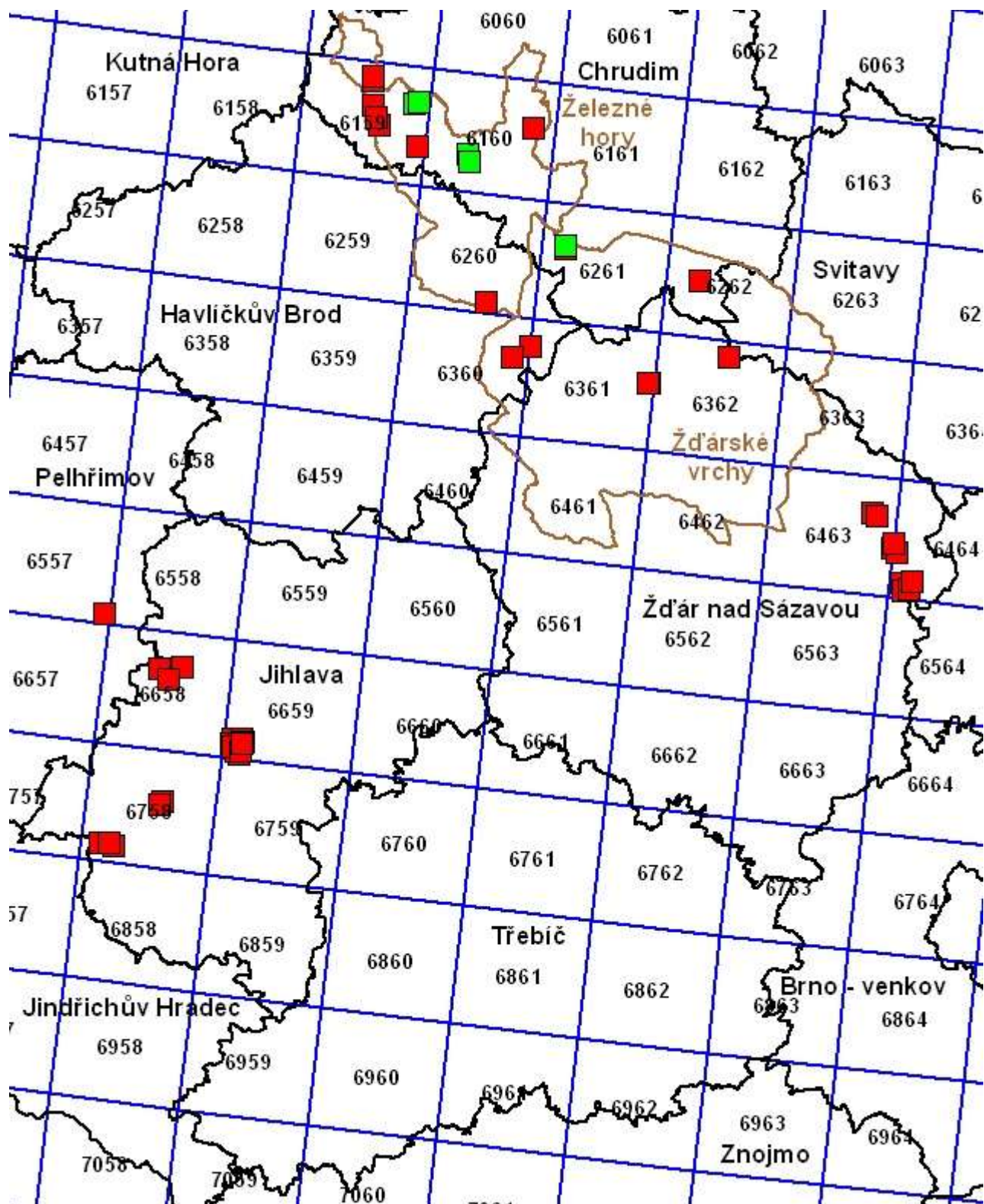
Obr. 9: Káně lesní byla v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěna ve 4 kvadrátech, na 6 lokalitách, na 8 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



Dlouhokřídlí (Charadriiformes)

Sluka lesní *Scolopax rusticola* – §,nVU,rVU,!!

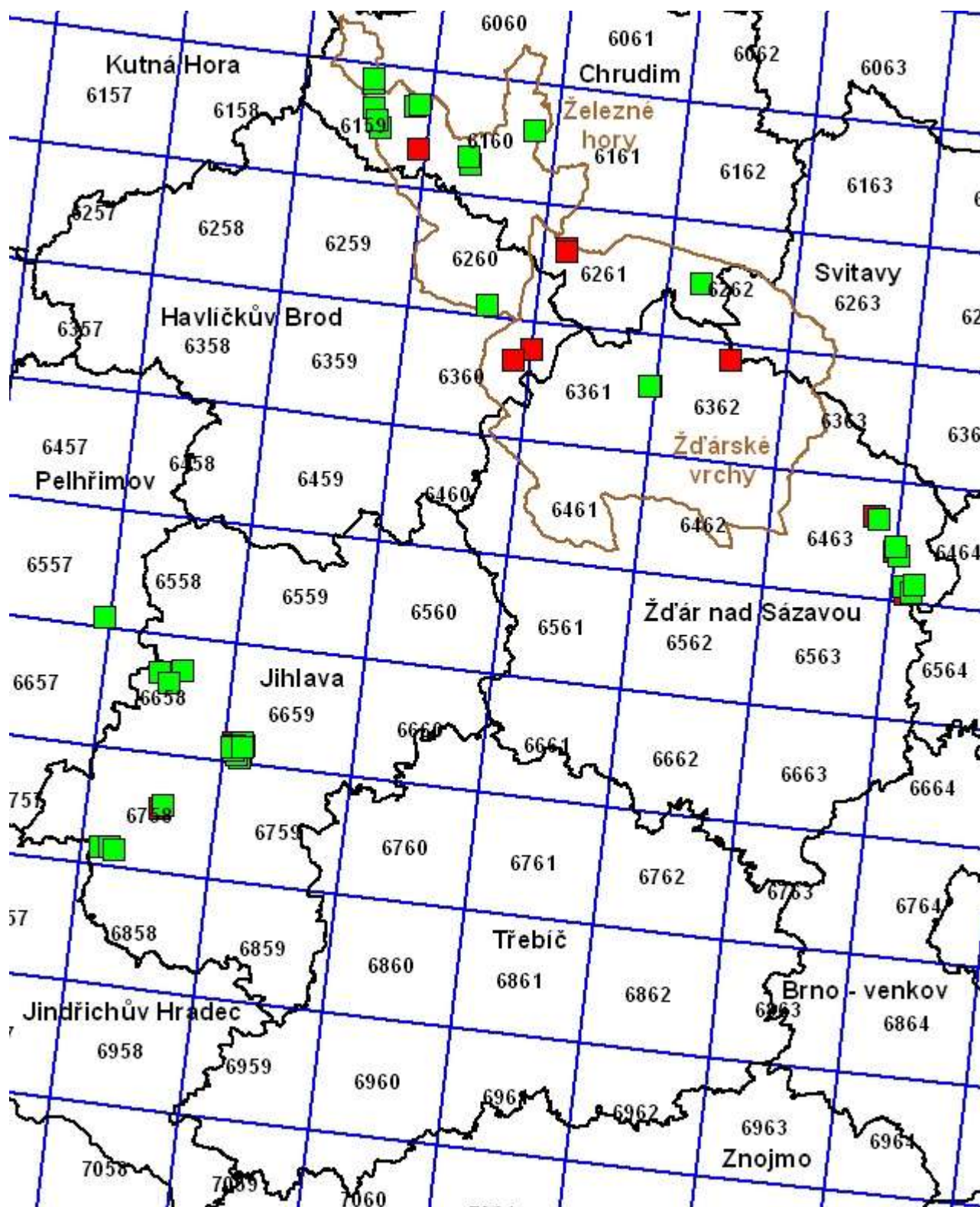
Obr. 10: Sluka lesní byla v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěna ve 3 kvadrátech, na 4 lokalitách, na 5 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



Měkkozobí (Columbiformes)

Holub doupňák *Columba oenas* – **§§,nVU,rVU,!!**

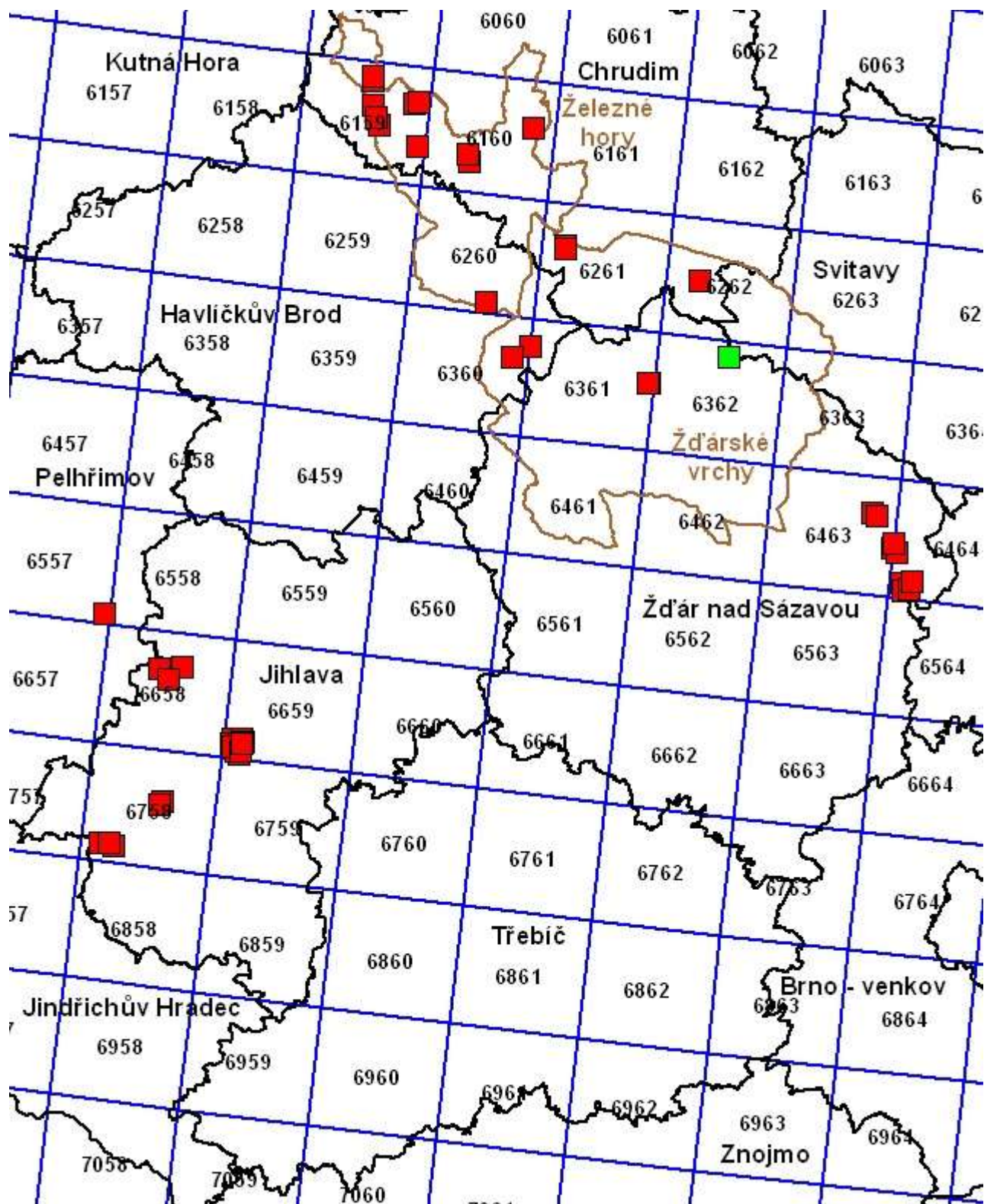
Obr. 11: Holub doupňák byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn v 11 kvadrátech, na 24 lokalitách, na 38 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



Sokoli (Falconiformes)

Sokol stěhovavý *Falco peregrinus* – NI,§§§,nEN,rCR,!!!

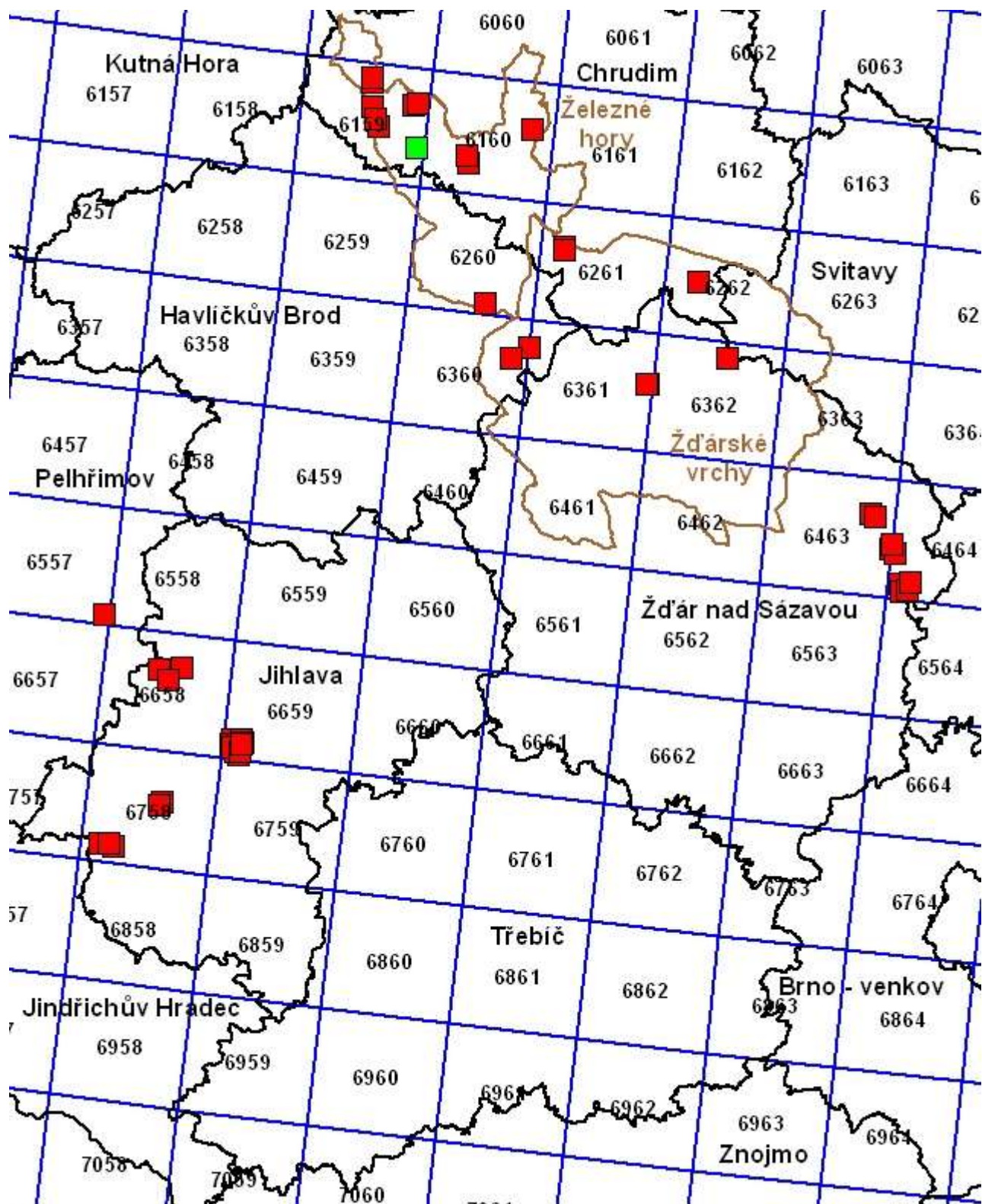
Obr. 12: Sokol stěhovavý byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn v 1 kvadrátu, na 1 lokalitě, na 1 nahrávacím bodě (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



Sovy (Strigiformes)

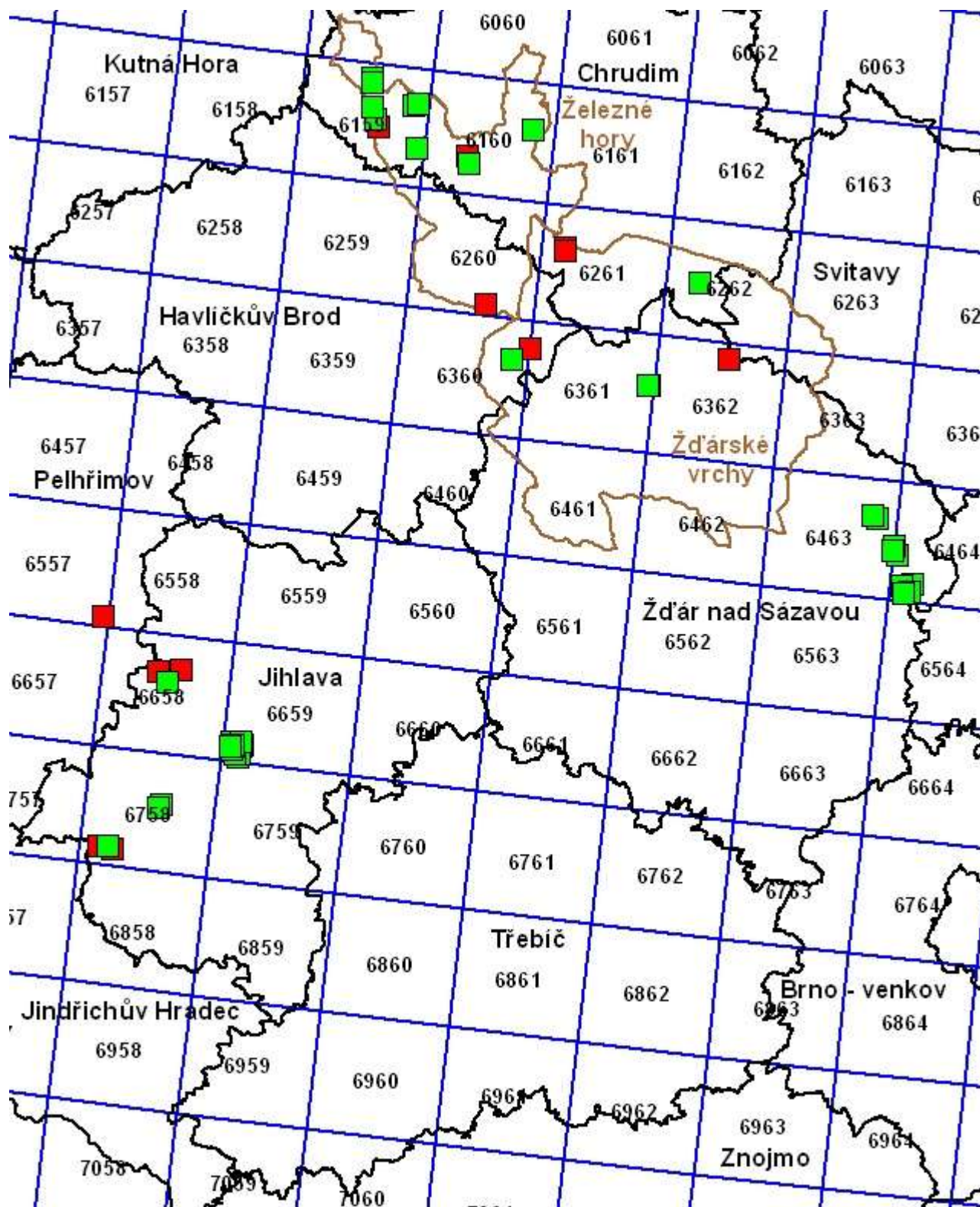
Kulíšek nejmenší *Glaucidium passerinum* – NI,ŠŠ,nVU,rEN,!!

Obr. 13: Kulíšek nejmenší byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn v 1 kvadrátu, na 1 lokalitě, na 1 nahrávacím bodě (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



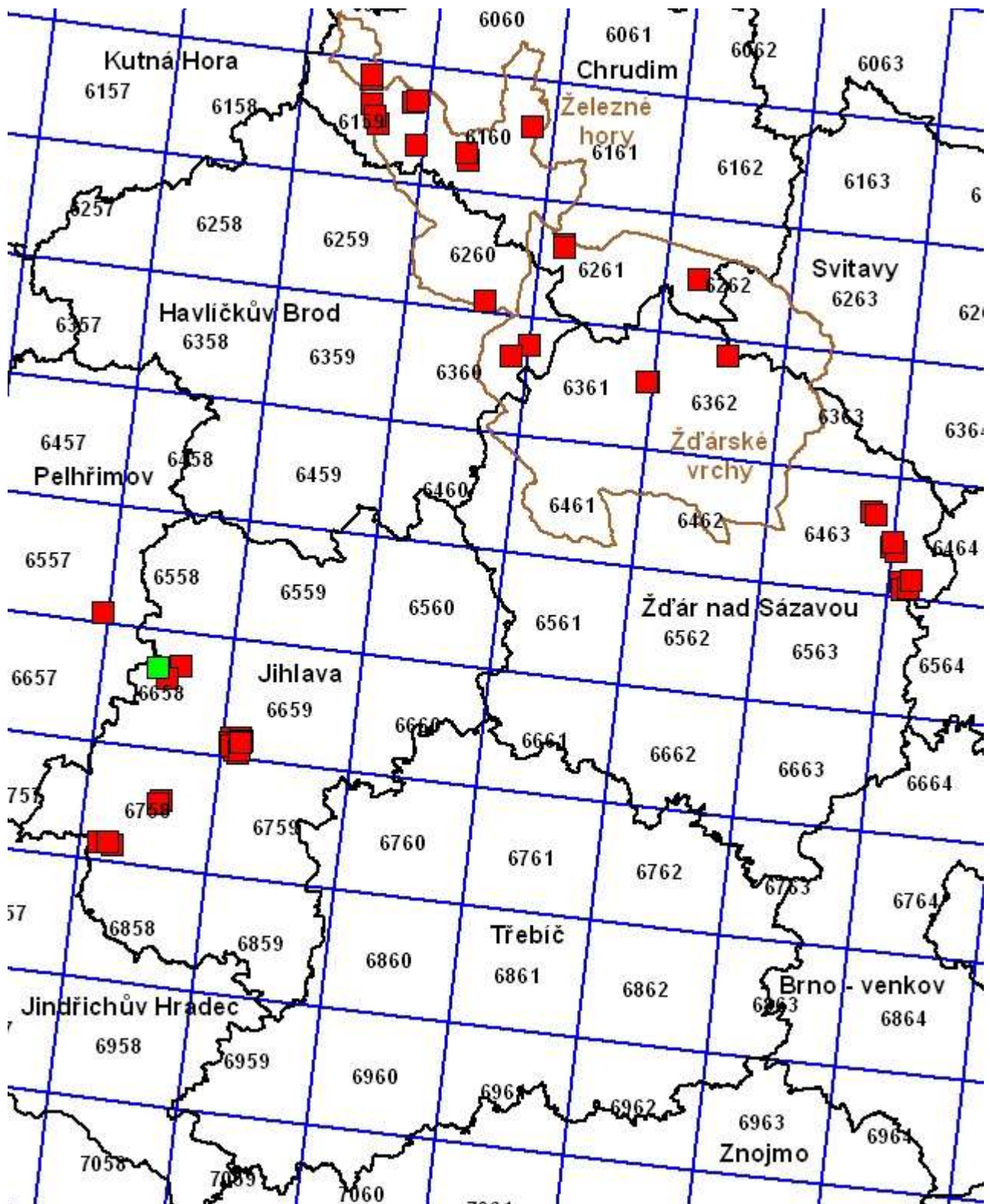
Pušťík obecný *Strix aluco* – nLC, rVU, !!

Obr. 14: Pušťík obecný byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn v 10 kvadrátech, na 20 lokalitách, na 37 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



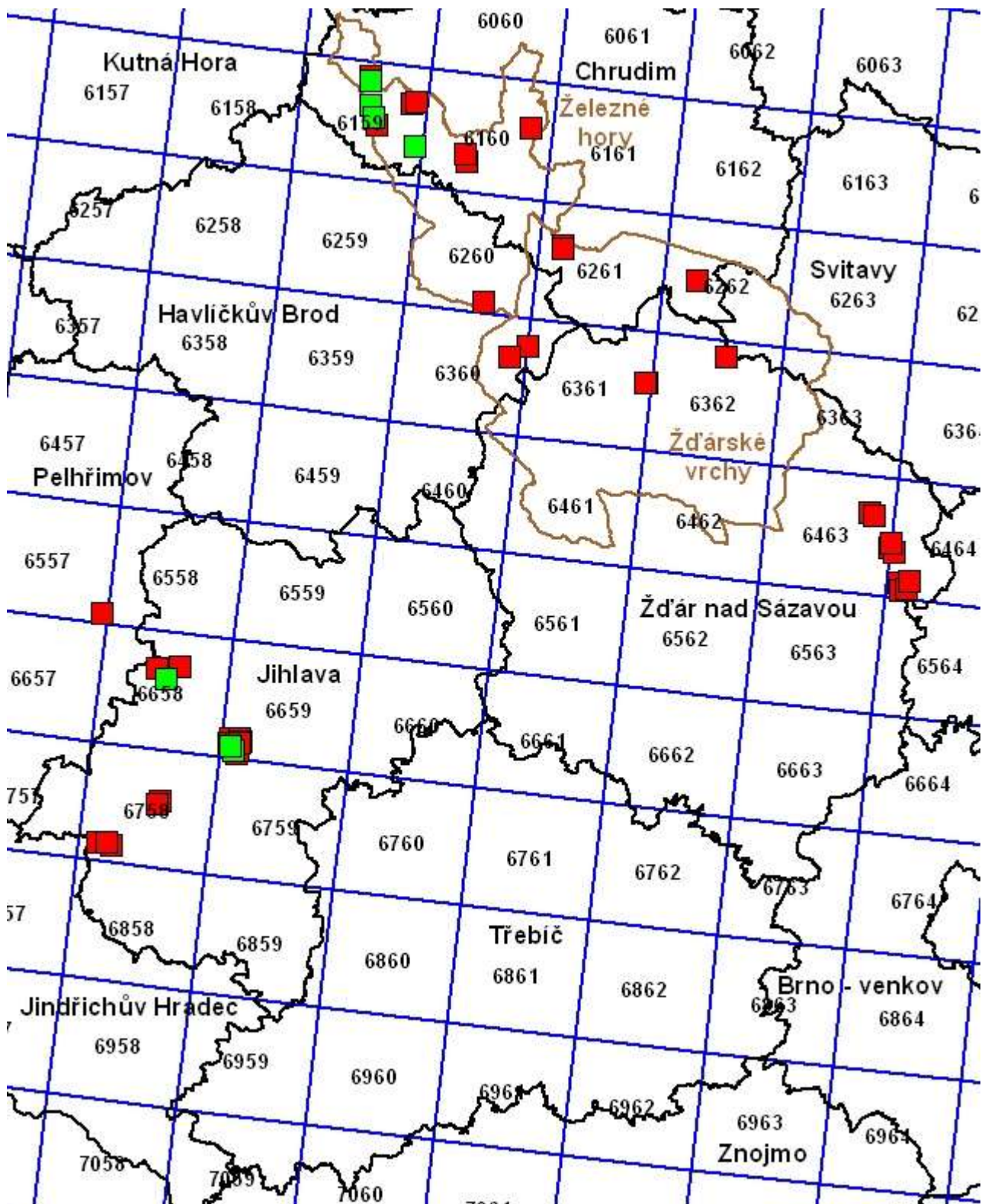
Sýc rousný *Aegolius funereus* – NI,ŠŠ,nVU,rEN,!!

Obr. 15: Sýc rousný byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn v 1 kvadrátu, na 1 lokalitě, na 1 nahrávacím bodě (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



Výr velký *Bubo bubo* – NI,§,nEN,rEN,!!

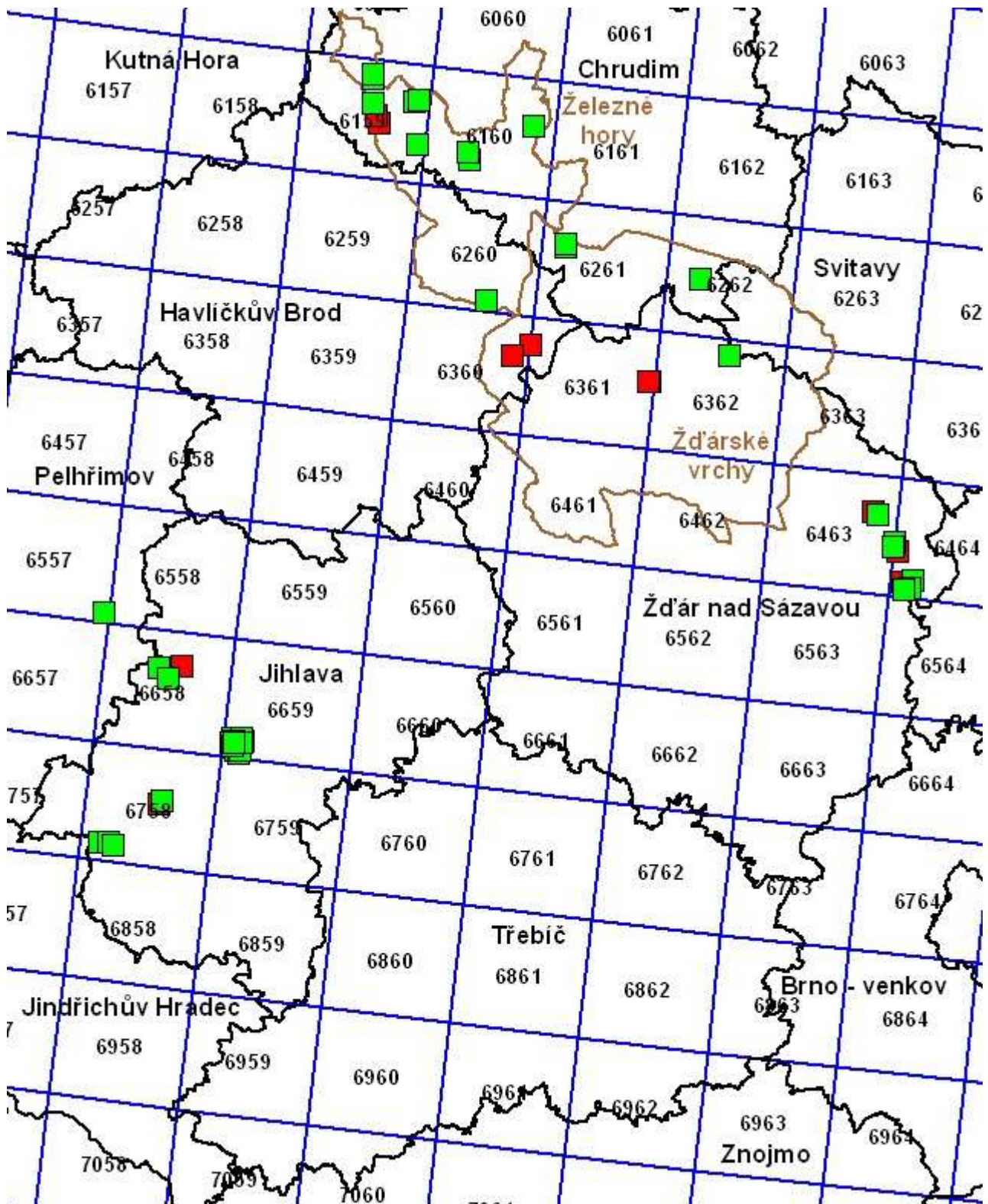
Obr. 16: Výr velký byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn ve 3 kvadrátech, na 5 lokalitách, na 7 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



Šplhavci (Piciformes)

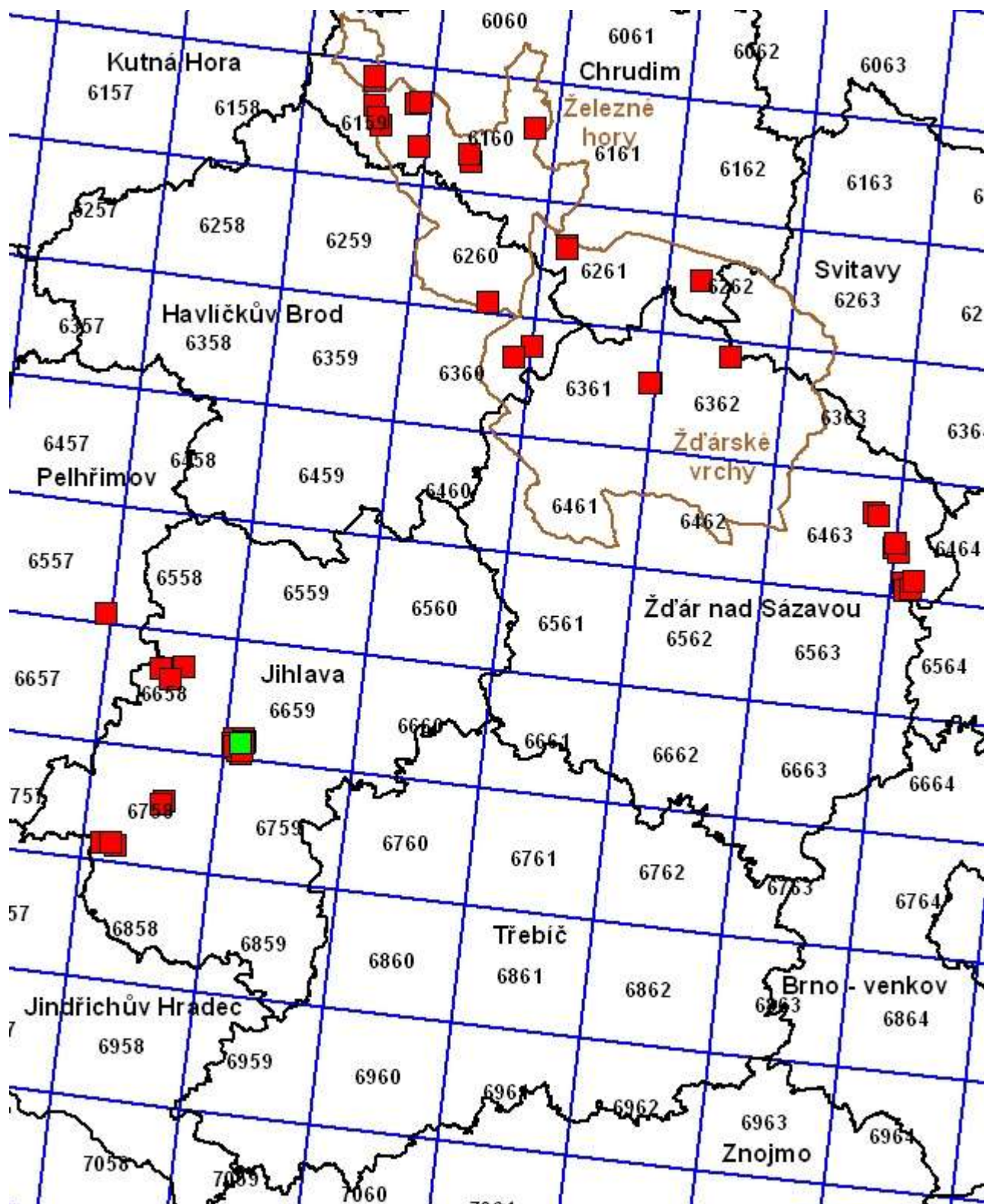
Datel černý *Dryocopus martius* – NI,nLC,rVU,!!

Obr. 17: Datel černý byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn ve 12 kvadrátech, na 25 lokalitách, na 39 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



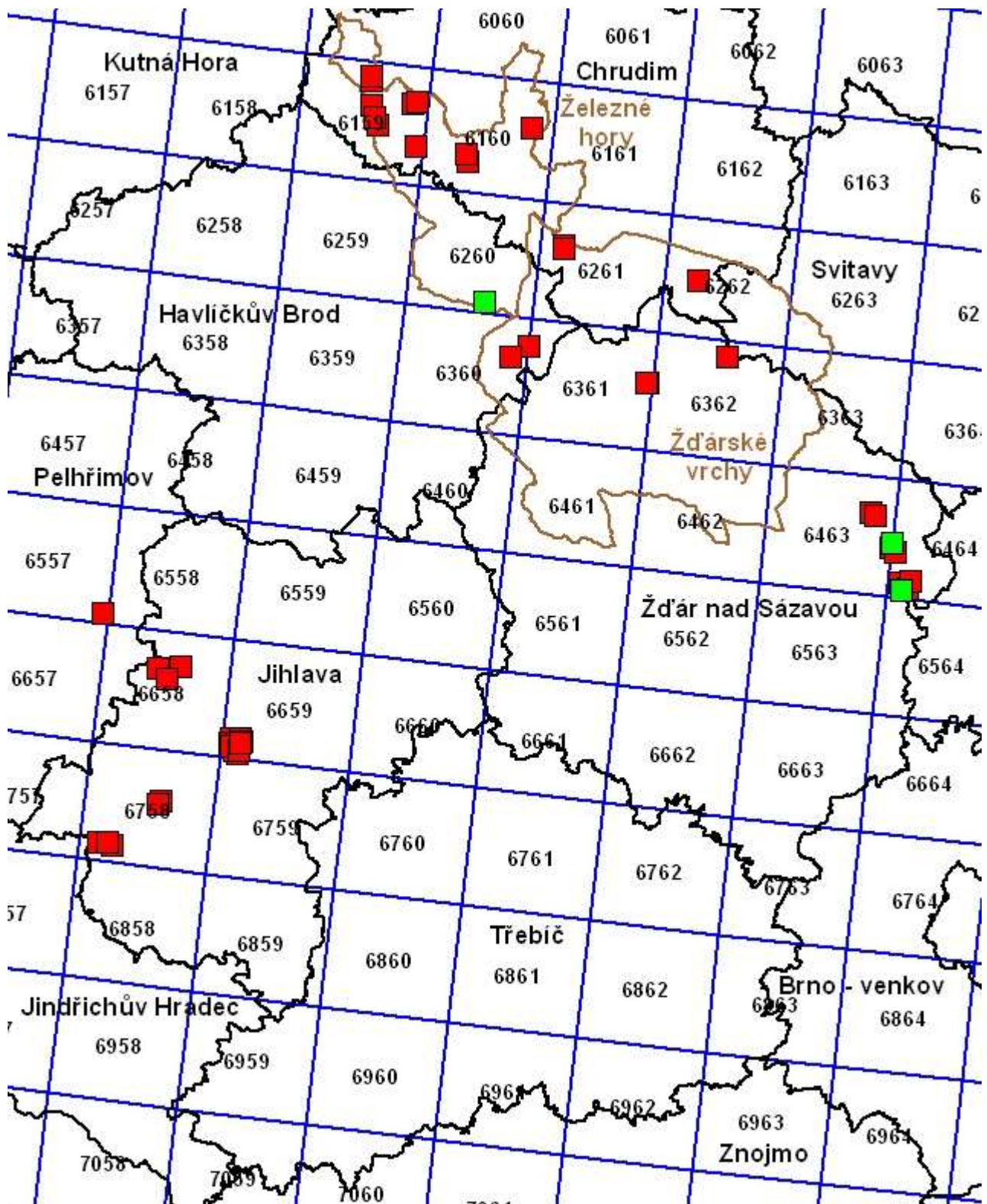
Krutihlav obecný *Jynx torquilla* – §§,nVU,rVU,!!

Obr. 18: Krutihlav obecný byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn v 1 kvadrátu, na 1 lokalitě, na 1 nahrávacím bodě (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



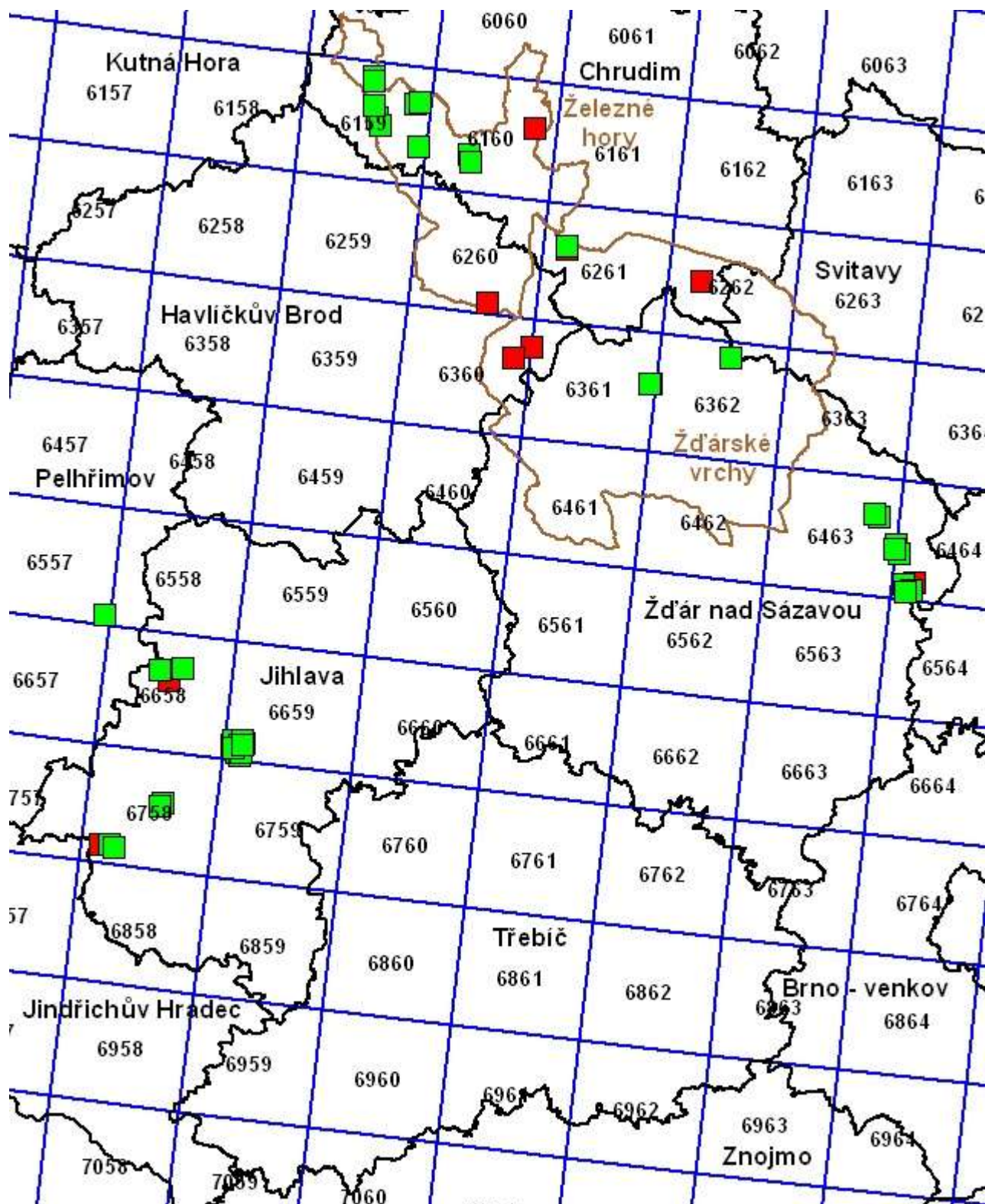
Strakapoud malý *Dryobates minor* – nVU,rVU,!!

Obr. 19: Strakapoud malý byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn ve 3 kvadrátech, na 3 lokalitách, na 3 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



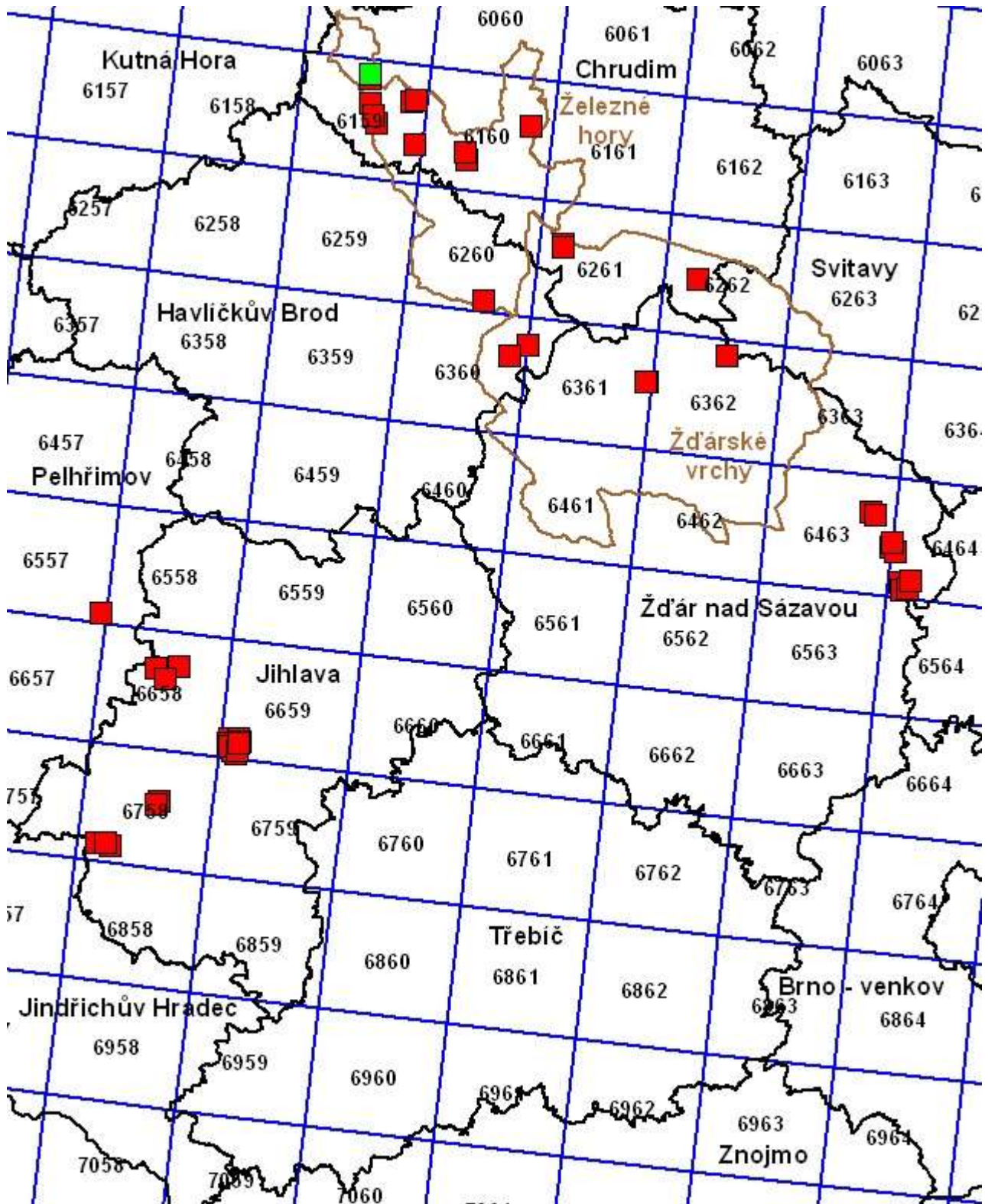
Strakapoud velký *Dendrocopos major* – nLC,rLC

Obr. 20: Strakapoud velký byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn v 11 kvadrátech, na 22 lokalitách, na 41 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



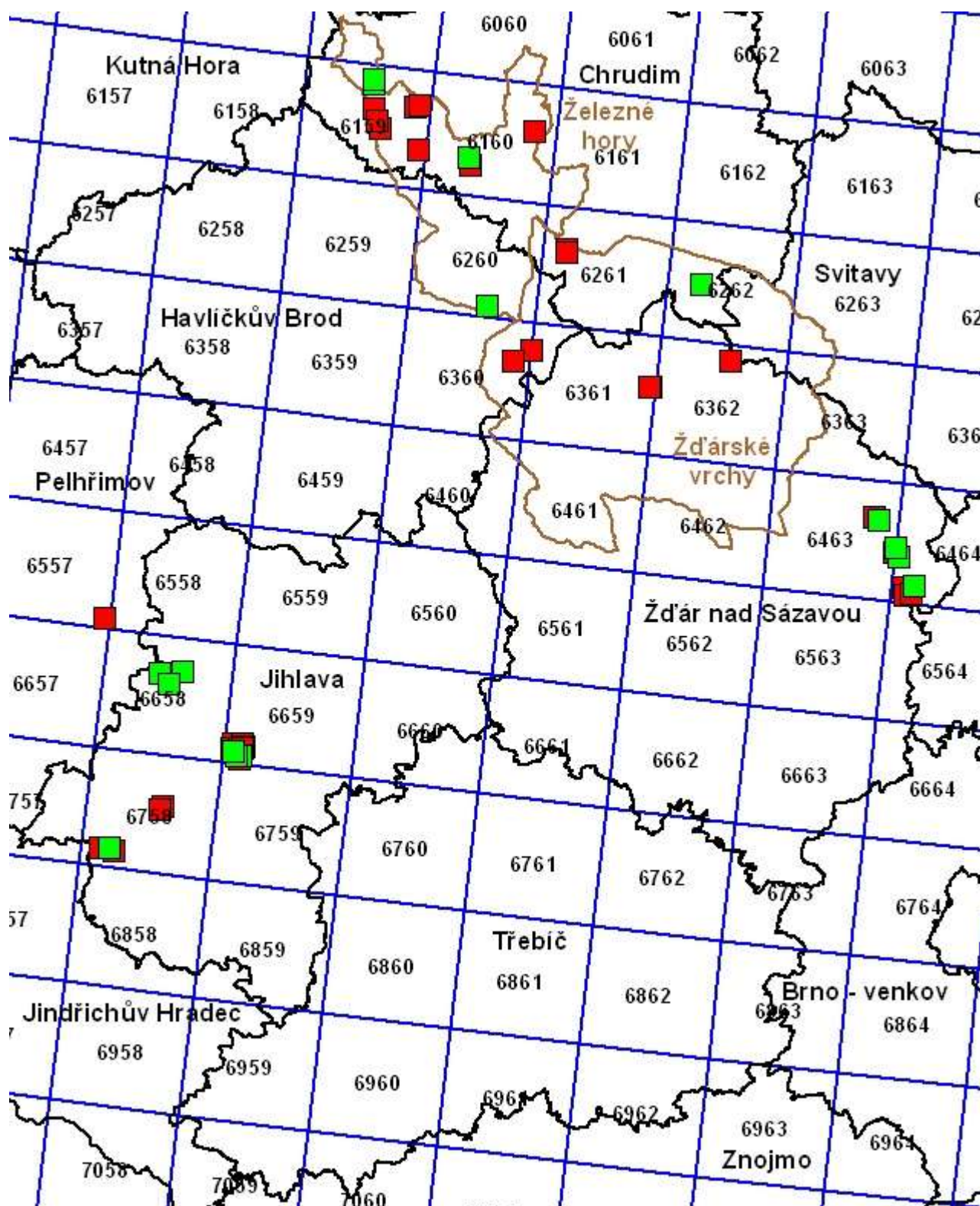
Žluna šedá *Picus canus* – NI,nVU,rVU,!!

Obr. 21: Žluna šedá byla v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěna v 1 kvadrátu, na 1 lokalitě, na 1 nahrávacím bodě (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



Žluna zelená *Picus viridis* – nLC,rLC

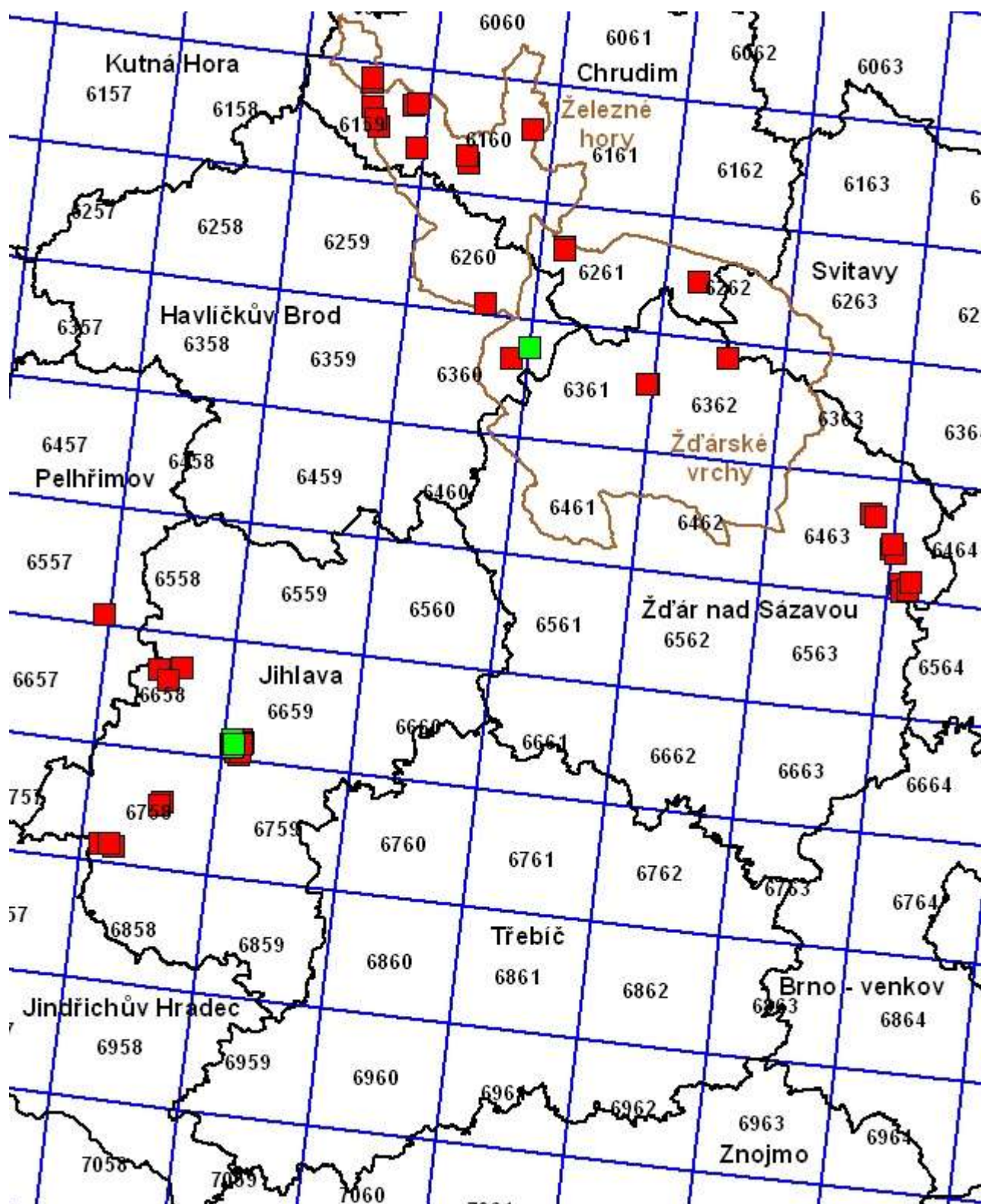
Obr. 22: Žluna zelená byla v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěna v 9 kvadrátech, na 12 lokalitách, na 16 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



Pěvci (Passeriformes)

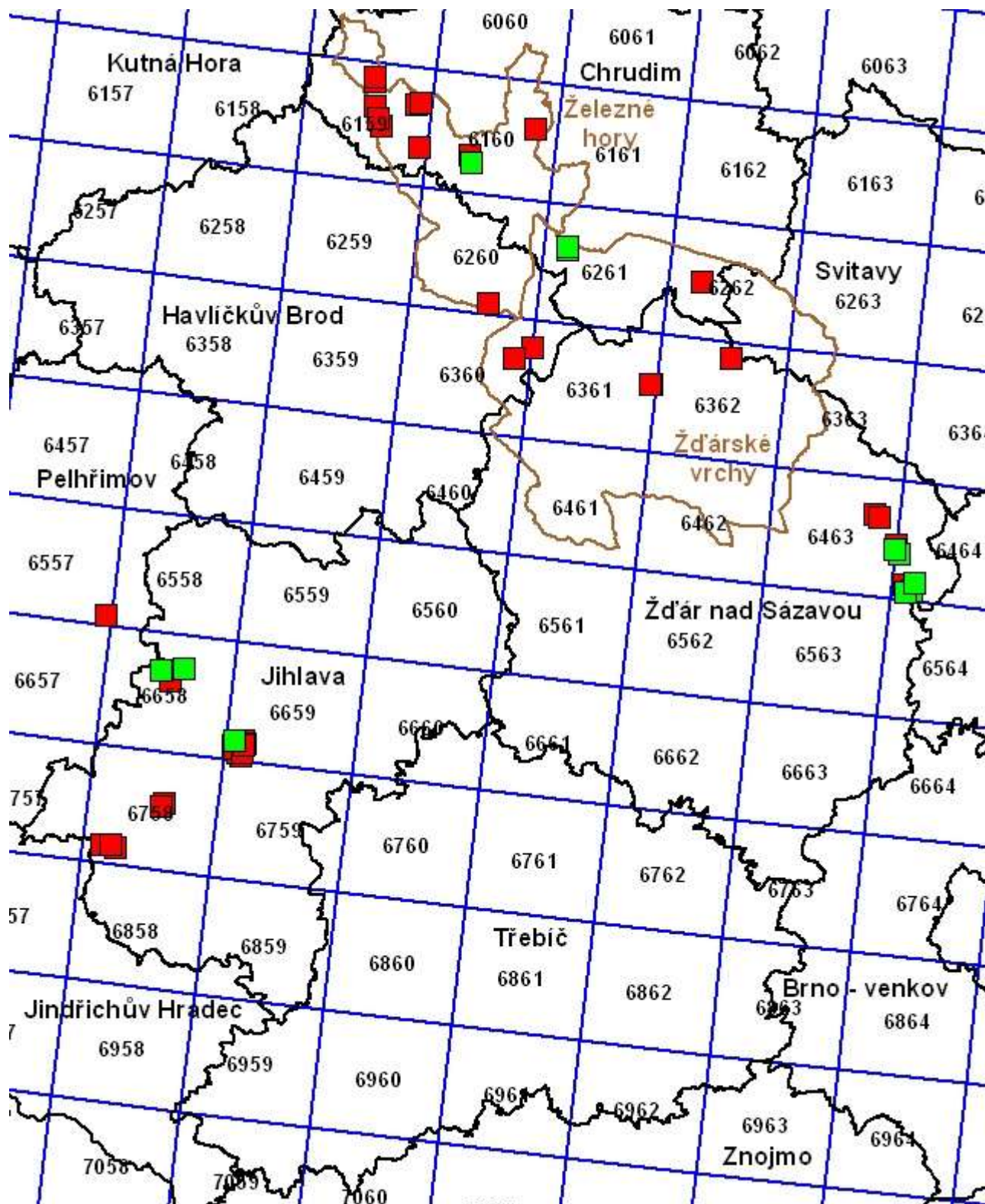
Budníček lesní *Phylloscopus sibilatrix* – nLC, rNT, !

Obr. 23: Budníček lesní byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn ve 2 kvadrátech, na 2 lokalitách, na 4 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



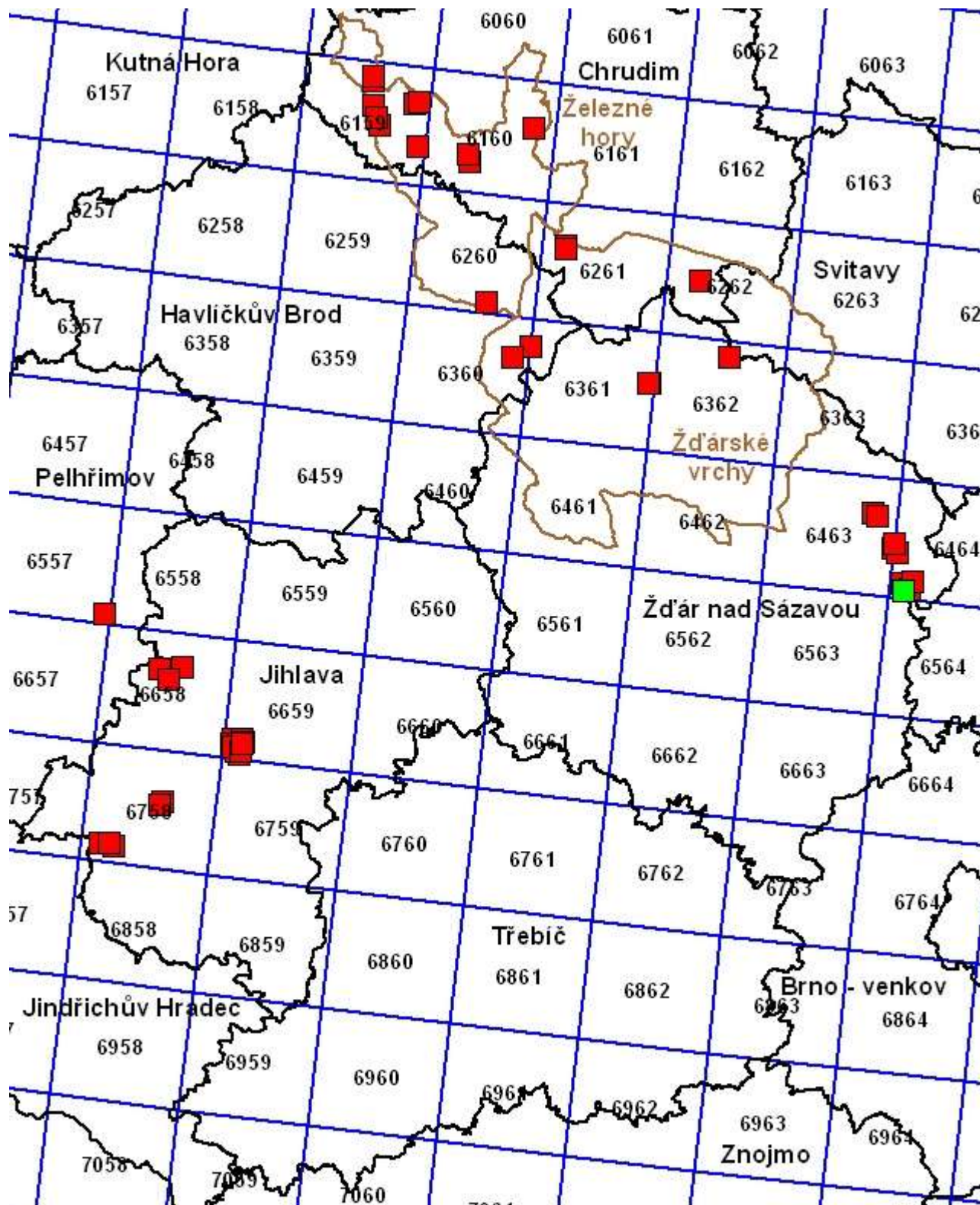
Krkavec velký *Corvus corax* – §, nLC, rEN, !!

Obr. 24: Krkavec velký byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn v 6 kvadrátech, na 9 lokalitách, na 11 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



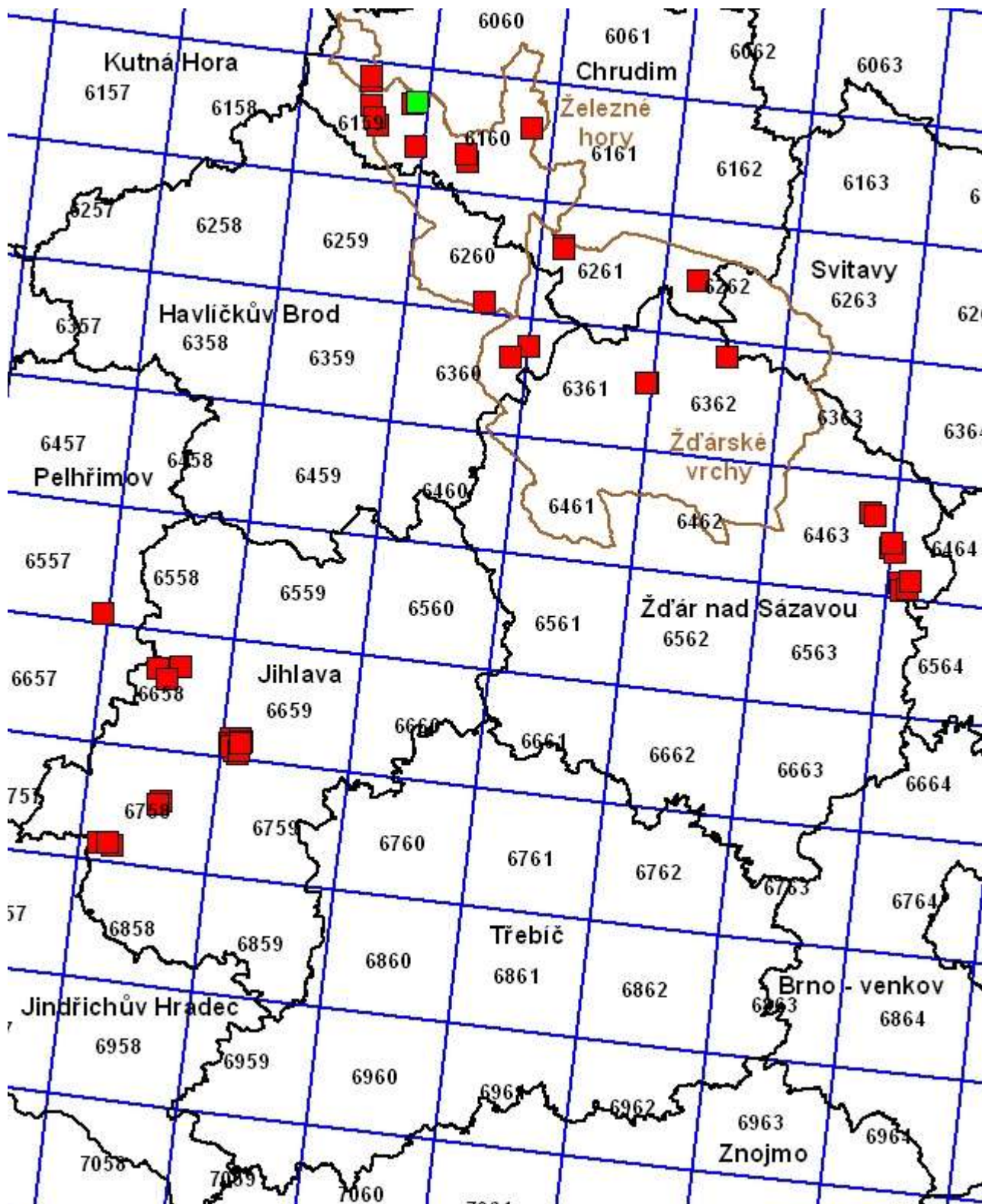
Lejsek bělokrký *Ficedula alibicollis* – NI,nNT,rVU,!!

Obr. 25: Lejsek bělokrký byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn v 1 kvadrátu, na 1 lokalitě, na 1 nahrávacím bodě (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



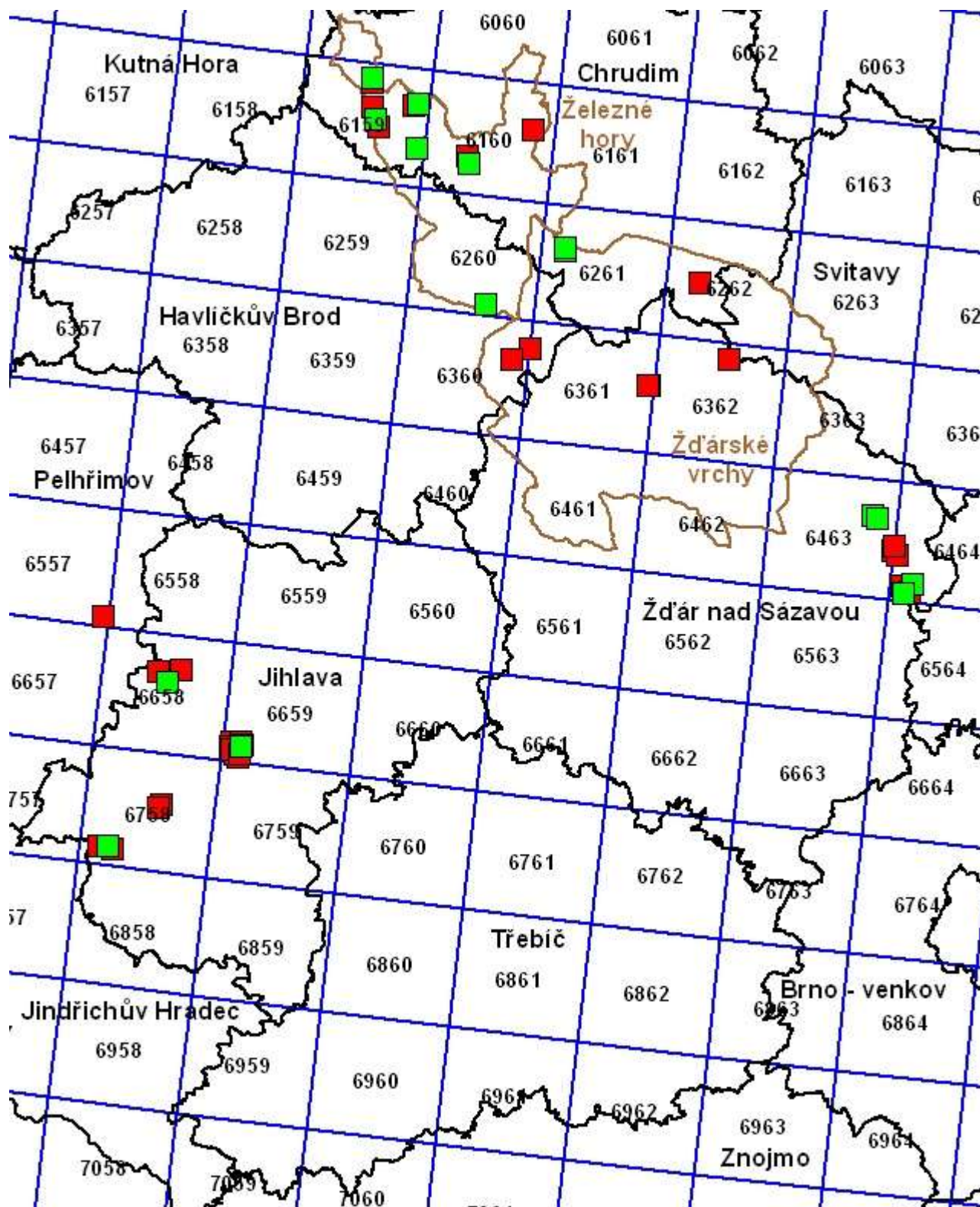
Lejsek černohlavý *Ficedula hypoleuca* – nNT,rEN,!!

Obr. 26: Lejsek černohlavý byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn v 1 kvadrátu, na 1 lokalitě, na 1 nahrávacím bodě (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



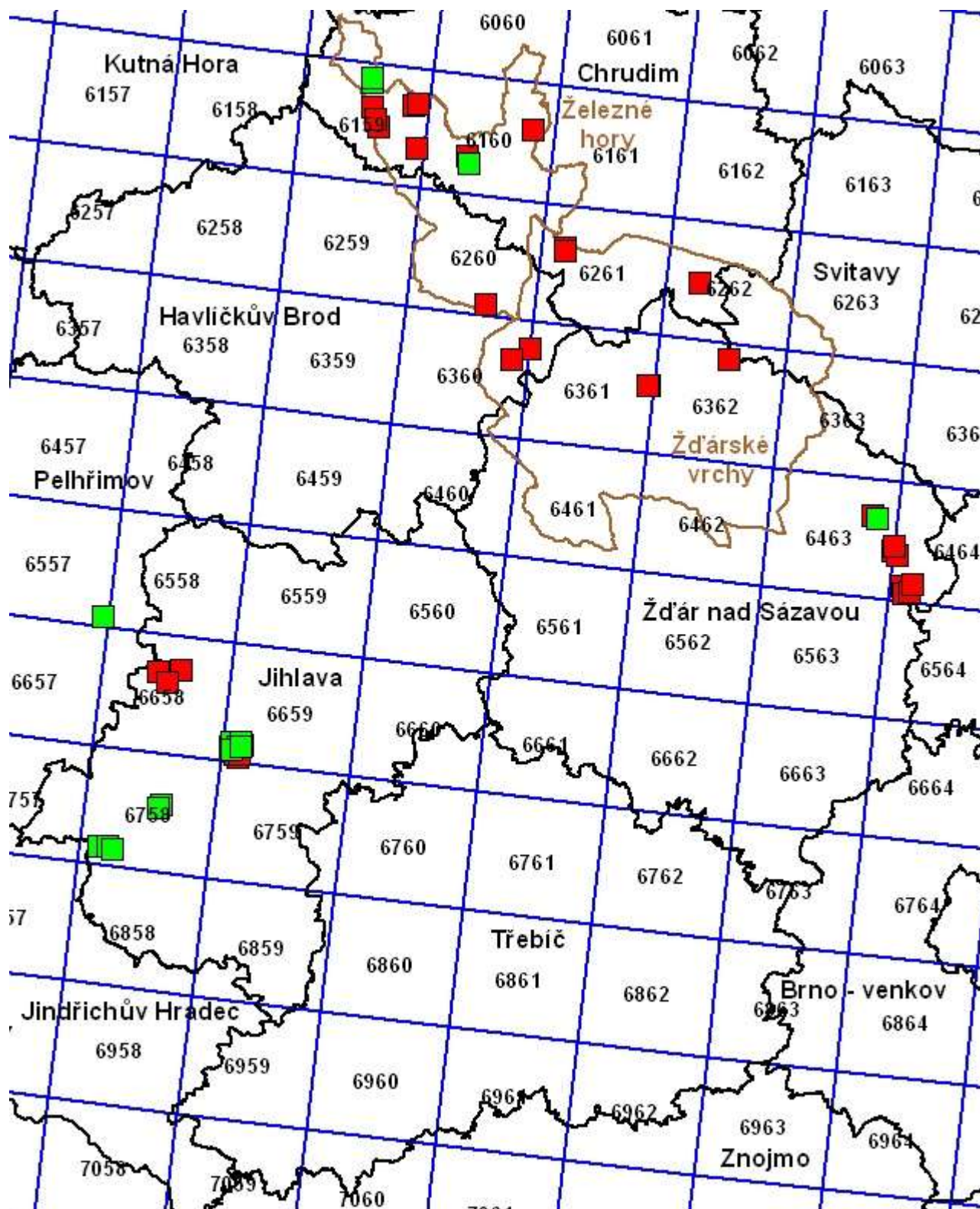
Lejsek šedý *Muscicapa striata* – §, nLC, rLC

Obr. 27: Lejsek šedý byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn v 9 kvadrátech, na 13 lokalitách, na 15 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



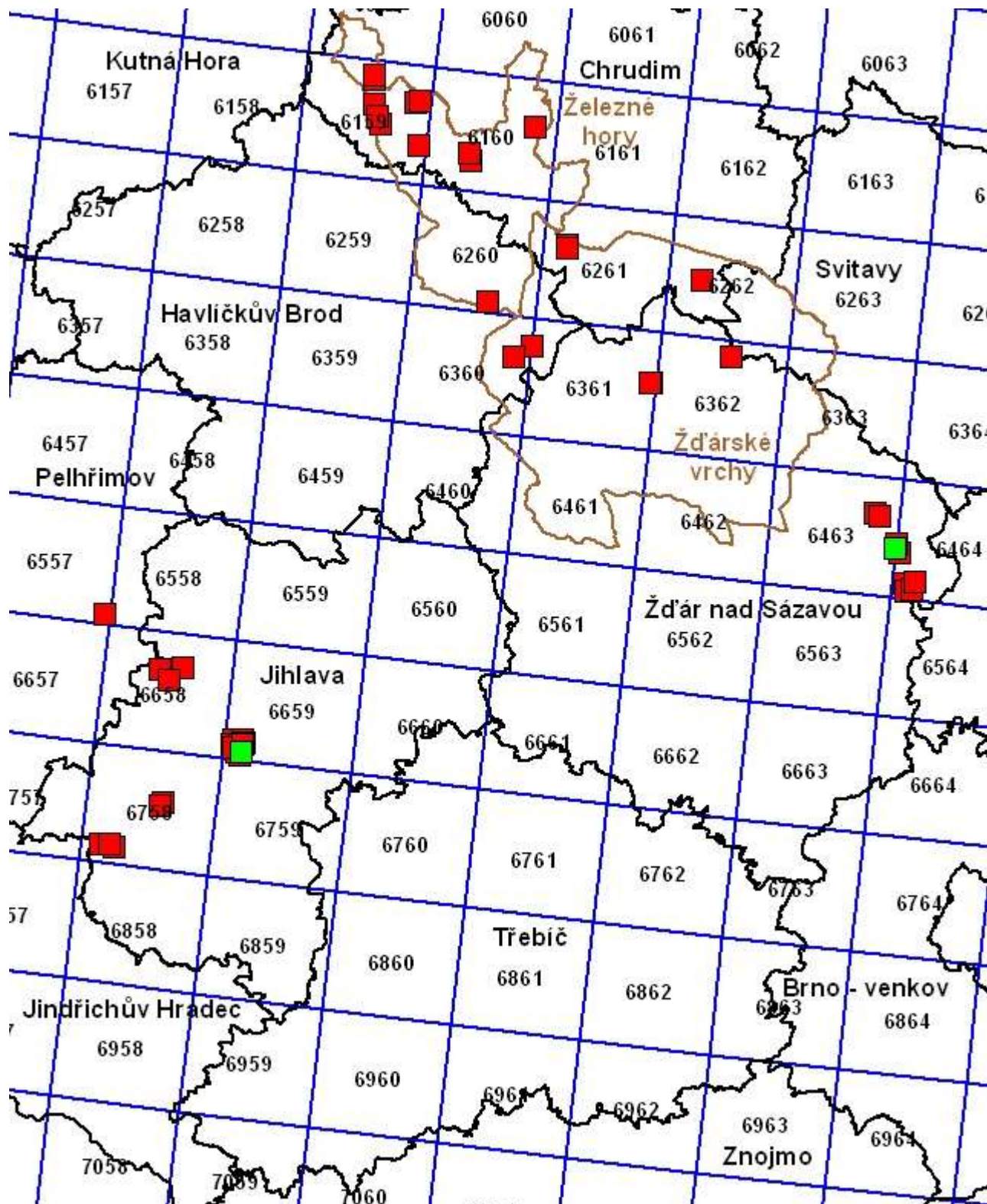
Rehek zahradní *Phoenicurus phoenicurus* – nLC,rLC

Obr. 28: Rehek zahradní byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn v 6 kvadrátech, na 10 lokalitách, na 16 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



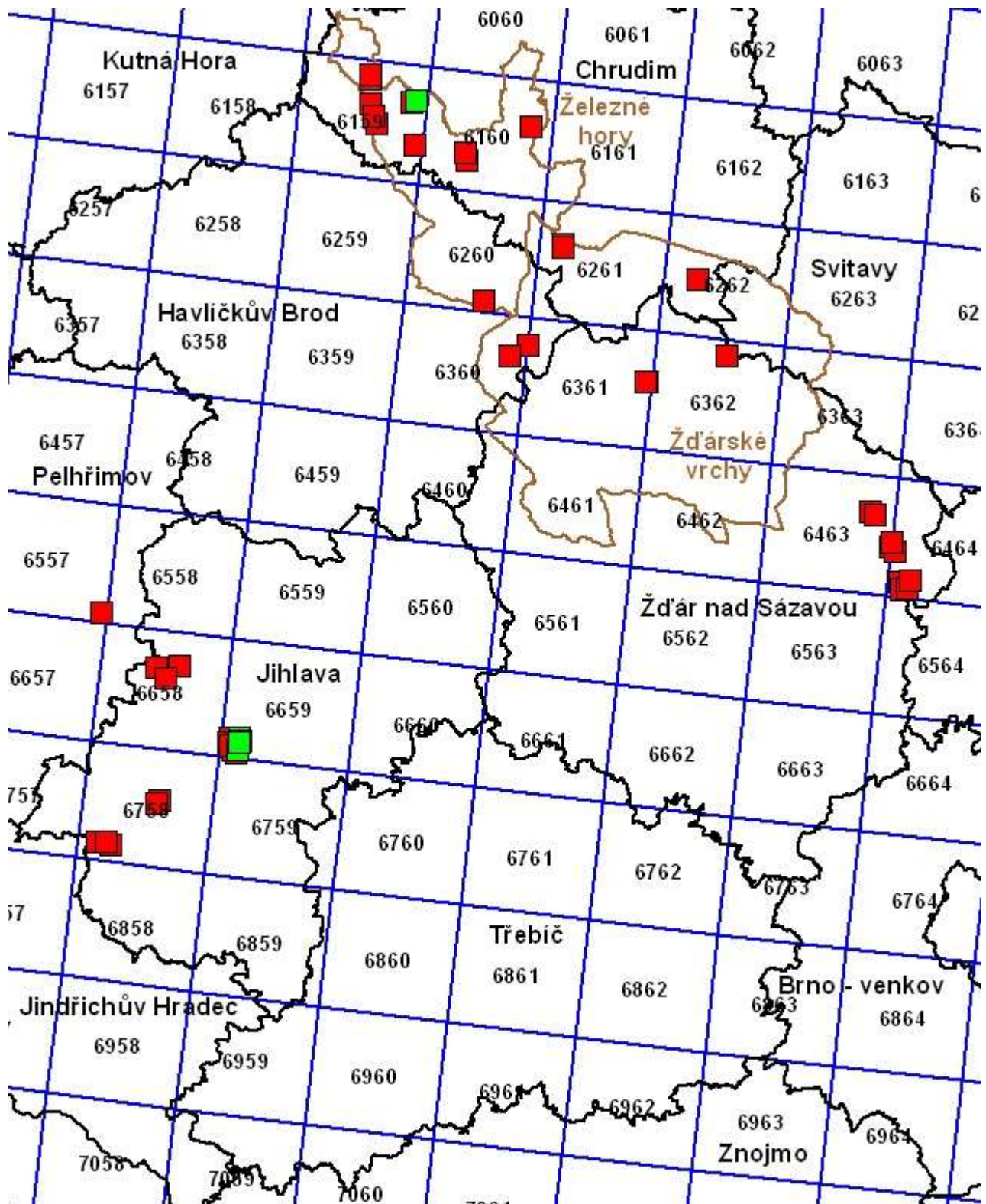
Skřivan lesní *Lullula arborea* – NI,ŠŠ,nEN,rEN,!!

Obr. 29: Skřivan lesní byl v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěn ve 2 kvadrátech, na 2 lokalitách, na 2 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



Žluva hajní *Oriolus oriolus* – §§, nLC, rEN, !!

Obr. 30: Žluva hajní byla v rámci akustického monitoringu v roce 2025 zjištěna ve 2 kvadrátech, na 2 lokalitách, na 5 nahrávacích bodech (zeleně), z celkového počtu 50 nahrávacích bodů (červeně).



3) Závěr

Při akustickém ornitologickém průzkumu bučin na Vysočině na přelomu května a června v roce 2025 bylo zjištěno celkem 59 druhů ptáků, z nichž je 11 druhů chráněných podle přílohy I směrnice 79/409/EEC (Natura 2000), 17 druhů je zvláště chráněných podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. a 19 druhů je ohrožených podle národního červeného seznamu ptáků (ŠŤASTNÝ et al. 2017).

Cílový druh lejsek malý byl zjištěn na 2 nahrávacích bodech na 1 lokalitě, a to 1 zpívající samec v NPR Velký Špičák (jednalo se o téhož jedince, který přeletěl). Rok 2025 byl prvním rokem, kdy nebyl zjištěn výskyt lejska malého ani na posledním tradičním hnízdišti v NPR Žákova hora, které bylo řadu let pravidelně obsazováno, a to i více páry. Při prezenčních kontrolách lokalit (při instalování a sběru záznamníků) nebyl žádný lejsek malý zjištěn, a to ani při použití hlasové provokace.

Z dalších významnějších druhů byli na lokalitách zjištěni sluka lesní, holub doupňák, kulíšek nejmenší, sýc rousný, výr velký, krutihlav obecný, datel černý, žluna šedá, strakapoud malý, sokol stěhovavý, skřivan lesní, krkavec velký, lejsek bělokrký, lejsek černohlavý, lejsek šedý, tuhýk obecný či žluva hajní.

Bučiny představují na Vysočině ornitologicky významný lesní biotop a zbývající zachovalejší starší porosty či jejich fragmenty si zaslouží mimořádnou ochrannou pozornost.

4) Literatura

- IUCN, 2014:** Guidelines for Using the IUCN Red List Categories and Criteria: Version 11. – *IUCN, Gland, Switzerland*.
- KELLER V., HERRANDO S., VOŘÍŠEK P., FRANCH M., KIPSON M., MILANESI P., MARTÍ D., ANTON M., KLVAŇOVÁ A., KALYAKIN M. V., BAUER H.-G. et FOPPEN R. P. B., 2020:** European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change. – *European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona*.
- KODET V. [ed], 2017:** Ptáci Vysočiny. – *Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině, Jihlava, online: www.prirodavysociny.cz*.
- KODET V. et KODETOVÁ D., 2022:** Akustický monitoring ptáků bučin na Vysočině v roce 2022 s hlavním zaměřením na lejska malého (*Ficedula parva*). – *Ms., Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině, Jihlava, online: www.prirodavysociny.cz/pdf/PCSOV-LejsekMaly-AvifaunaBucin2022.pdf: 1-101*.
- SAVICKÝ J., 2008:** Techniky akustického monitoringu ptáků. – *In: KODET V., SAVICKÝ J. et HERTL I.: Závěrečná zpráva projektu Využití informačních technologií v ornitologickém výzkumu na Vysočině. – Pobočka ČSO na Vysočině, Jihlava: 9-37*.
- ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. et HUDEC K. 2006:** Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2001 - 2003. – *Aventinum, Praha*.
- ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. et NĚMEC M., 2017:** Červený seznam ptáků České republiky. – *In: CHOBOT K. et NĚMEC M. [ed]: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – Příroda, Praha, 34: 107-154*.
- ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V., MIKULÁŠ I. et TELENSKÝ T. 2021:** Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2014 - 2017. – *Aventinum, Praha*.